

မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်

CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES

ဒီဇင်ဘာ (၆) ရက် ၂၀၀၆

မာတိကာ

1. မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်
2. နိဒါန်း
3. အပိုဒ် (၁) ရည်ရွယ်ချက်
4. အပိုဒ် (၂) အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ
5. အပိုဒ် (၃) ယေဘုယျအခြေခံမှုများ
6. အပိုဒ် (၄) အထွေထွေတာဝန်ရှိမှုများ
7. အပိုဒ် (၅) တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်း
8. အပိုဒ် (၆) မသန်စွမ်းသူအမျိုးသမီးများ
9. အပိုဒ် (၇) မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များ
10. အပိုဒ် (၈) အသိအမြင်မြှင့်တင်ခြင်း
11. အပိုဒ် (၉) အလွယ်တကူချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲနိုင်ရေး
12. အပိုဒ် (၁၀) အသက်ရှင်သန်ခွင့်
13. အပိုဒ် (၁၁) ဘေးဒုက္ခတွေ့ကြုံနိုင်မှုများ နှင့် အရေးပေါ်လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအကူအညီပေးရေး အခြေအနေများ
14. အပိုဒ် (၁၂) ဥပဒေအရတန်းတူညီမျှ အသိအမှတ်ပြုခြင်း
15. အပိုဒ် (၁၃) တရားမျှတမှုရရှိပိုင်ခွင့်
16. အပိုဒ် (၁၄) လူပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး
17. အပိုဒ် (၁၅) ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း (သို့) ရက်စက်ခြင်း၊ လူမဆန်ခြင်း(သို့) လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းအောင်ပြုမှုခြင်း (သို့) အပြစ်ပေးခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်စေခြင်း
18. အပိုဒ် (၁၆) ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်စေခြင်း
19. အပိုဒ် (၁၇) လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း
20. အပိုဒ် (၁၈) ရွှေ့ပြောင်းသွားလာရေးနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်
21. အပိုဒ် (၁၉) လွတ်လပ်စွာနေထိုင်ခွင့်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပေါင်းစည်းပိုင်ခွင့်
22. အပိုဒ် (၂၀) တစ်ကိုယ်ရည် လှုပ်ရှားသွားလာမှု
23. အပိုဒ် (၂၁) ထင်မြင်ယူဆချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရယူပိုင်ခွင့်
24. အပိုဒ် (၂၂) ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုံခြုံမှုကို ရိုသေလေးစားခြင်း
25. အပိုဒ် (၂၃) နေအိမ်နှင့် မိသားစုကို အလေးထားခြင်း
26. အပိုဒ် (၂၄) ပညာရေး
27. အပိုဒ် (၂၅) ကျန်းမာရေး

28. အပိုဒ် (၂၆) ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး
29. အပိုဒ် (၂၇) လုပ်ငန်းနှင့်အလုပ်အကိုင်
30. အပိုဒ် (၂၈) ပြည့်စုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းနှင့် လူမှုအကာအကွယ်ပေးခြင်း
31. အပိုဒ် (၂၉) နိုင်ငံရေးနှင့် ပြည်သူ့နယ်ပယ်များ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
32. အပိုဒ် (၃၀) ယဉ်ကျေးမှု၊ အပန်းဖြေမှု၊ အားလပ်ခွင့်နှင့် အားကစားနယ်ပယ်များ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
33. အပိုဒ် (၃၁) စာရင်းအင်းနှင့် အချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း
34. အပိုဒ် (၃၂) နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
35. အပိုဒ် (၃၃) အမျိုးသားအဆင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်း
36. အပိုဒ် (၃၄) မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီ
37. အပိုဒ် (၃၅) ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အစီရင်ခံခြင်း
38. အပိုဒ် (၃၆) အစီရင်ခံစာများကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခြင်း
39. အပိုဒ် (၃၇) ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ကော်မတီများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
40. အပိုဒ် (၃၈) ကော်မတီနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ ဆက်ဆံရေး
41. အပိုဒ် (၃၉) ကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာ
42. အပိုဒ် (၄၀) ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ
43. အပိုဒ် (၄၁) သဘောတူစာချုပ် ထိန်းသိမ်းသူ
44. အပိုဒ် (၄၂) လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း
45. အပိုဒ် (၄၃) စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် သဘောတူညီချက်
46. အပိုဒ် (၄၄) ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေး အဖွဲ့များ
47. အပိုဒ် (၄၅) သဘောတူစာချုပ်အာဏာသက်ရောက်ခြင်း
48. အပိုဒ် (၄၆) ခြွင်းချက်
49. အပိုဒ် (၄၇) ပြင်ဆင်ခြင်း
50. အပိုဒ် (၄၈) ပျက်ပြယ်ကြောင်းကြေငြာခြင်း
51. အပိုဒ် (၄၉) အလွယ်တကူဖတ်ရှုနိုင်သော ပုံစံ
52. အပိုဒ် (၅၀) သဘောအဓိပ္ပါယ်ဝင်မှန်ခြင်း
53. မသန်စွမ်းသူများ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၏ နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်

မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်

နိဒါန်း

ဤသဘောတူစာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည်

(က) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာသော လူ့မိသားစုအဖွဲ့ဝင်အားလုံး၏အမွေခံ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ တန်ဖိုးနှင့် တန်းတူညီမျှပြီး ငြင်းပယ်၍ မရသော လူ့အခွင့်အရေးများကို လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေး၏ အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည်ဟူသော အခြေခံမူကို ပြန်လည်အမှတ်ရ၍ လည်းကောင်း။

(ခ) မည်သူမဆို ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းနှင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များတွင် ပါရှိသော အခွင့်အရေးများအားလုံးကို အမျိုးအစားခွဲခြားမှုမရှိဘဲ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာသဘောတူထားခြင်းကို အသိအမှတ်ပြု၍လည်းကောင်း။

(ဂ) လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအားလုံး၏ တစ်လုံးတစ်စည်းတည်းဖြစ်မှု၊ တသားတည်း ဖြစ်မှု၊ လွတ်လပ်မှုနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုတို့နှင့် မသန်စွမ်းသူများသည် အဆိုပါအခွင့်အရေးများကို ခွဲခြားမှု မရှိဘဲ အပြည့်အဝ ခံစားခွင့် ရရှိအောင် အာမခံရန် လိုအပ်မှုတို့ကို ထပ်မံအခိုင်အမာ ပြုရန်လည်းကောင်း။

(ဃ) နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ် စာချုပ်၊ နိုင်ငံတကာ ပြည်သူ့အရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ်၊ နည်းမျိုးစုံဖြင့် လူမျိုးစု ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်၊ အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားဆန့်ကျင်မှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၊ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားရက်စက်မှုများ၊ လူမဆန်သော (သို့) လူသိက္ခာကို ညှိုးနွမ်းစေသော အပြုအမူများ (သို့) ပြစ်ဒဏ်များ ဆန့်ကျင်ရေး ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၊ ကလေး သူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်နှင့် နိုင်ငံကူးပြောင်းရေး အလုပ်သမားများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစု များ၏ အခွင့်အရေးများအား အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်တို့ကို ပြန်လည် သတိ ဖော်၍ လည်းကောင်း။

(င) မသန်စွမ်းမှုသည် တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲလာသော သဘောထားဖြစ်ကြောင်းနှင့် ဤမသန်စွမ်းမှုဖြစ်ခြင်း ဟူ သည့် ရလဒ်သည် ချို့ယွင်းအားနည်းချက်ရှိသူများနှင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အခြားသူများ နည်းတူ အပြည့်အဝနှင့် ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ဟန့်တားခံနေရသည့် သဘောထားနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အတားအဆီးများအကြား အပြန်အလှန်အကျိုးသက်ရောက်မှုမှ ပေါ်ပေါက်လာကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း။

(စ) မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးများ တန်းတူညီမျှ ပိုမိုရရှိစေရန်အတွက် နိုင်ငံအဆင့်၊ ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံ တကာ အဆင့်တို့၌ မူဝါဒ၊ စီမံကိန်း၊ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်နှင့် လုပ်ငန်းများ တိုးတက်ရေး၊ ချမှတ်ရေးနှင့် ပြန်လည်သုံး သပ်ရေးတို့တွင် “မသန်စွမ်းသူများနှင့် ပတ်သက်သော ကမ္ဘာ့ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်” နှင့် “မသန်စွမ်းသူများအတွက် အခွင့်အရေးညီမျှစေခြင်းဆိုင်ရာ စံပြုအပ်သော စည်းမျဉ်းများ” တို့တွင် ပါဝင်သော အခြေခံမူများနှင့် မူဝါဒ လမ်းညွှန်မှု များ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း။

(ဆ) ရေရှည်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာများတွင် မသန်စွမ်းမှုဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စကို အဓိကကျသော အစိတ် အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ထည့်သွင်းထားရှိရန် အရေးကြီးကြောင်းကို အထူးပြု၍ ဖော်ပြသည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း။

(ဇ) မသန်စွမ်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ လူတစ်ယောက်အား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းသည်လည်း လူသား၏ အမွေခံဂုဏ် သိက္ခာနှင့် တန်ဖိုးကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း။

(ဈ) မသန်စွမ်းသူများ၏ အမျိုးမျိုးခွဲပြားခြားနားမှုကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း။

(ည) အနီးကပ်ကူညီပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်သူများအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများအားလုံး၏ အခွင့်အရေးများ တိုးမြှင့်ပေးရန်နှင့် အကာအကွယ်ပေးရန် လိုအပ်ချက်ကို သတိမူ၍ လည်းကောင်း။

(ဋ) ယင်းသို့သော သဘောတူစာချုပ်များနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများ ရှိနေသည့်ကြားမှပင် မသန်စွမ်းသူများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းတွင် အခြားလူမှုအဖွဲ့ဝင်များကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏ တန်းတူညီမျှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး၌ အဟန့်အတားများကို ကြုံတွေ့နေရဆဲဖြစ်ကြောင်းနှင့် ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြား၌ ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခံနေရဆဲဖြစ်ကြောင်းကို စိုးရိမ်ပူပန်မိ၍လည်းကောင်း။

(ဌ) နိုင်ငံတိုင်း၌ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ မသန်စွမ်းသူများ၏ လူနေမှု အဆင့်အတန်း တိုးတက်မြှင့်မားရေးအတွက် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အရေးပါသော ကဏ္ဍကို အလေးထား၍ လည်းကောင်း။

(ဍ) အများအတွက်နှင့် ၎င်းတို့၏ အမျိုးမျိုးသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကောင်းကျိုးအတွက် မသန်စွမ်းသူများ၌ တန်ဖိုးထားအပ်သော တည်ရှိဆဲ စွမ်းအားပြည့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ ရရှိခံစားမှု တိုးမြှင့်ရေးနှင့် ပြည့်ဝစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက် ရေးတို့သည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုတိုက်ဖျက်ရေးတို့တွင် ဆက်ခံထိုက်သော ပိုင်ဆိုင်လိုစိတ်နှင့် ထူးခြားသော တိုးတက်မှုများ ဖြစ်ထွန်းလာခြင်းကို အလေးထား၍ လည်းကောင်း။

(ဎ) လွတ်လပ်သော ကိုယ်ပိုင်ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်များအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများ၏ ပုဂ္ဂလိက စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်ခွင့်တို့၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြု၍လည်းကောင်း။

(ဏ) ၎င်းတို့နှင့် တိုက်ရိုက်ပတ်သက်သော မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အပါအဝင် မူဝါဒနှင့် လုပ်ငန်းအစီ အစဉ်များအားလုံး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်တွင် မသန်စွမ်းသူများ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိသင့် ကြောင်းကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ လည်းကောင်း။

(တ) လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစကား၊ ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး (သို့) အခြားထင်မြင်ယူဆချက်၊ နိုင်ငံသား၊ လူမျိုးစု တိုင်းရင်းသား (သို့) လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း၊ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများ မွေးဖွားခြင်း၊ အသက် (သို့) အခြားအဆင့် အတန်းများစသည်တို့အပေါ် အခြေပြု၍ နည်းလမ်းစုံ (သို့) ပိုမိုဆိုးရွားသော ပုံစံများဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု တို့ကြောင့် မသန်စွမ်းသူများ ကြုံတွေ့နေရသော ခက်ခဲသော အခြေအနေများ စိုးရိမ်ပူပန်၍ လည်းကောင်း။

(ထ) မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းခလေးများသည် နေအိမ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ပြင်ပတွင် ဖြစ်စေ၊ အကြမ်းဖက်ခံရမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရ မှု (သို့) အ လွဲသုံးခံရမှု၊ လျစ်လျူရှုခြင်း (သို့) လျစ်လျူရှုခံရသည့် အပြုအမူ၊ မလျော်မကန် ပြုခံရမှု (သို့) ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရမှု စသည့် ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ကျရောက်လေ့ရှိခြင်းကို သတိပြု၍ လည်းကောင်း။

(ဒ) မသန်စွမ်းကလေးများသည် အခြားကလေးများနည်းတူ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပြည့်ဝစွာ ခံစားခွင့်ရှိသင့်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း၊ ယင်းခံစားခွင့်ကို ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများ ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်ပေးရန် တာဝန်ရှိမှုကို သတိပေးသည့် အနေဖြင့်လည်း ကောင်း။

(ဓ) မသန်စွမ်းသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ပြည့်ဝစွာ ရရှိခံစားခွင့် မြင့်မားစေရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအားလုံးတွင် ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေး အမြင်တစ်ရပ်ပါဝင်ရန်လိုအပ်ကြောင်း အလေးပေး၍ လည်းကောင်း။

(န) မသန်စွမ်းသူများသည် ဆင်းရဲမွဲတေသည် . အခြေအနေတွင် အသက်ရှင် နေထိုင်ကြရကြောင်းနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကြောင့် မသန်စွမ်းသူများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများအား မဖြစ်မနေ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်ကြောင်းကို မီးမောင်းထိုး၍လည်းကောင်း။

(ပ) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာတမ်းတွင် ပါဝင်သော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို အပြည့်အဝ လေးစားမှုနှင့် အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံခြားသိမ်းပိုက်မှုကာလများအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များကို လိုက်နာမှုတို့သည် မသန်စွမ်းသူများအား အပြည့်အဝကာကွယ်ပေးရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်မှုတို့အပေါ် အခြေခံသော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား၍ လည်းကောင်း။

(ဖ) မသန်စွမ်းသူများသည် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအားလုံးကို ပြည့်ဝစွာ ခံစားနိုင်စွမ်းရှိ ရေးတို့တွင် ရှုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဝန်းကျင်များ၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းများ၊ သတင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲနိုင်မှု၏ အရေးပါမှုကို သတိမူ၍ လည်းကောင်း။

(ဇ) လူတစ်ဦးချင်းစီသည် အခြားလူတစ်ဦးချင်းစီနှင့် ၎င်းပိုင်ဆိုင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် တာဝန်ရှိသောကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာစာချုပ်တွင် ဖော်ပြထားသောအခွင့်အရေးများ တိုးတက်ရေးနှင့် လိုက်နာရေးကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် တာဝန်ရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြု၍ လည်းကောင်း။

(ဘ) မိသားစုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘာဝကျသော အခြေခံယူနစ် တစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင် ၎င်းကို လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံတော်က ကာကွယ်ပေးမှုကို ခံယူခွင့်ရှိကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်၍ လည်းကောင်း၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များသည် လိုအပ်သော အကာအကွယ်ပေးမှုကို ရရှိသင့်ပြီး မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးများကို တန်းတူညီမျှ ပြည့်ဝစွာခံစားရေးကို ဦးတည်၍ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိလာစေရန် မိသားစုများကို လည်း အကူအညီပေးရမည် ဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက်၍လည်းကောင်း။

(မ) မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို မြင့်မားစေရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် ပြည့်စုံ ပေါင်းစည်းမှုရှိသော နိုင်ငံတကာသဘောတူစာချုပ်တစ်ရပ်သည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနှင့် ဖွံ့ဖြိုး မြို့ပြ နိုင်ငံများတွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ နှစ်နေ့သော လူမှုရေးနစ်နာမှုများကို ပြုပြင်ရာတွင် အထောက်အကူ ရနိုင်သည့်အပြင် ပြည်သူ့ရေးရာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်များတွင် တန်းတူညီမျှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် မြင့်မားရေးတွင် ကူညီဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်သည်ကို နားလည်သဘောပေါက်၍ လည်းကောင်း

အောက်ပါ ပြဌာန်းချက်များကို သဘောတူကြပါသည်။

အပိုဒ် (၁)

ရည်ရွယ်ချက်

ဤသဘောတူစာချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူ့အခွင့်အရေးအားလုံးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်အားလုံးကို မသန်စွမ်းသူများလည်း သာတူညီမျှ ပြည့်ဝစွာခံစားနိုင်ရေး၌ အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် သေချာစွာခံစားခွင့်ရရှိစေရေး တိုးတက်စေရန်တို့အပြင် ၎င်းတို့၏ မွေးရာပါ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို အလေးအမြတ်ပြုရေး မြင့်မားလာစေရန်တို့ဖြစ်သည်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ အသိဉာဏ် (သို့) မှတ်ဉာဏ်ဆိုင်ရာ ရေရှည် ချို့ယွင်းမှုများ ရှိနေသူများ အားလုံးပါဝင်သည့် မသန်စွမ်းသူများသည် အမျိုးမျိုးသော အတားအဆီးများနှင့် ယင်းချို့ယွင်းမှုများ၏ တုံ့ပြန်ဆက်သွယ်မှုများကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အခြားသူများနည်းတူ ၎င်းတို့၏ ပြည့်ဝထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။

အပိုဒ် (၂)

အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်များ။

ဤသဘောတူ စာချုပ်ပါ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် "ဆက်သွယ်ခြင်း" ဆိုသည်မှာ ဘာသာစကားနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း စာအုပ်စာတမ်း စသည့်တို့ဖြင့် ခင်းကျင်း ဆက်သွယ်မှု၊ မျက်မမြင်စာ၊ အထိအတွေ့ဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ အကြီးစား စာလုံးများဖြင့် မြင်သာအောင် ရေးသား ဆက်သွယ်ခြင်း၊ လူထုဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ရေးသားခြင်း၊ အကြားအာရုံဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ဘာသာစကားမဲ့ဆက်သွယ်ခြင်း၊ အကူစာဖတ်သူဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် များပြားလှစွာသော သမားရိုးကျမဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း၊ သတင်းနှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများအလွယ်တကူ ရယူအသုံးပြုနိုင်မှု အပါအဝင် ဆက်သွယ်ရေးနည်းများနှင့် ပုံစံများအားလုံး အကျုံးဝင်သည်။

"ဘာသာစကား" ဆိုသည်မှာ နှုတ်ထွက်ပြောဆိုခြင်း၊ လက်ဟန်ပြ ဘာသာစကား အသုံးပြုခြင်းနှင့် အခြား သော နှုတ်ထွက်ဘာသာစကား မဟုတ်သည့် ဘာသာစကားပုံစံများ အားလုံး အကျုံးဝင်သည်။

"မသန်စွမ်းမှုအပေါ် အခြေပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း" ဆိုသည်မှာ မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ပိုင်းပယ်ခြင်း (သို့) တားမြစ်ချုပ်ချယ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။/ ယင်းသို့ ပြုမှုရာတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လူ့ကျင့်ဝတ် (သို့) အခြားနယ်ပယ်များအားလုံးရှိ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ

အားလုံးကို အခြားသူများနည်းတူ အသိအမှတ်ပြုမှု ရရှိခံစားမှု (သို့) လေ့ကျင့်မှုတို့ကို မပြုလုပ်နိုင် (သို့) ဆောင်ရွက်၍ အရာမရောက်နိုင်ဖြစ်စေသည့် ရည်ရွယ်ချက် (သို့) အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်စေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ သင့်တင် လျှောက်ပတ်သော နေရာထိုင်ခင်း စီစဉ်ပေးရန် ပြင်းပယ်မှု အပါအဝင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း အားလုံး ပါဝင်သည်။/

"သင့်တင်လျှောက်ပတ်သော နေရာထိုင်ခင်း" ဆိုသည်မှာ လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အများနည်းတူ ရရှိခံစားနိုင်စေရန် (သို့) လေ့ကျင့်ဆောင်ရွက် နိုင်စေရန် သီးခြားလိုအပ်သည့် နေရာများတွင် မသန်စွမ်းသူများအတွက် အချိုးအစားမကျသော (သို့) မလျော်မကန်သော ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး (သို့) အခက်အခဲကို မဖြစ်ပေါ်စေရန် အတွက် လိုအပ်သည့် သင့်တင်လျှောက်ပတ်အောင် ပြုပြင်ညှိနှိုင်း ဖန်တီးထားသည့် နေရာထိုင်ခင်းကို ဆိုလိုသည်။

"ကမ္ဘာ့သုံးပုံစံ" ဆိုသည်မှာ ဆီလျော်အောင် ပြုပြင်ရန် မလိုအပ်ဘဲ (သို့) သီးခြားပုံစံမဟုတ်ဘဲ လူတိုင်း တတ်နိုင်သမျှ အကျယ်ပြန့်ဆုံး အသုံးပြုနိုင်ရန် ပုံစံပြုထားသော ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင် အနေအထားများ၊ အစီအစဉ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ဆိုလိုသည်။ ကမ္ဘာ့သုံးပုံစံ ပြုလုပ်ရာတွင် သီးခြားမသန်စွမ်းအုပ်စုများ လိုအပ်သည့်အခါ အသုံးပြုသည့် အကူအားပြု ကိရိယာများကိုလည်း ချန်လှပ်ထားခြင်းမပြုရ။

အပိုဒ် (၃)

ယေဘုယျ အခြေခံမူများ။

ဤသဘောတူစာချုပ် ယေဘုယျအခြေခံမူများမှာ

(က) မွေးရာပါလူဂုဏ်သိက္ခာ၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ကိုယ်ပိုင်ရွေးချယ်ခွင့်များကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်မှု အပါအဝင် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ကိုယ်ပိုင်စီမံ ခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို အလေးအမြတ် ပြုရေး။

- (ခ) ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မပြုရေး၊
- (ဂ) လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အပြည့်အဝထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တစ်သားတည်းပေါင်းစည်းရေး၊
- (ဃ) မသန်စွမ်းသူများအား လူ့သဘာဝအရ အသွင်ကုန် ကွဲပြားခြားနားမှု အဖြစ်မှတ်ယူပြီး ၎င်းတို့၏ အသွင်မတူမှုများကို အလေးအမြတ်ပြု၍ လက်ခံရေး၊
- (င) အခွင့်အရေးတန်းတူညီမျှ ရရှိရေး၊
- (စ) အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲနိုင်ရေး၊
- (ဆ) အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး တန်းတူညီမျှရေး၊
- (ဇ) မသန်စွမ်းသူ ကလေးသူငယ်များသည် သူတို့၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက် သူတို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ငုပ်လျှိုးနေသော စွမ်းရည်များကို အလေးအမြတ်ပြုရေးတို့ဖြစ်သည်။

အပိုဒ်(၄)

အထွေထွေတာဝန်ရှိမှုများ

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မည်သည့် မသန်စွမ်းမှုအမျိုးအစားကိုမဆို အခြေပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိဘဲ မသန်စွမ်းသူများအတွက် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့်အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အပြည့်အဝ အသိအမှတ်ပြုမှု ခိုင်မာတိုးတက်စေရန် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည်

- (က) ဤစာချုပ်တွင် အသိအမှတ်ပြုထားသော အခွင့်အရေးများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် ရေးအတွက် သင့်လျော်သော ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် အခြားကိစ္စရပ်များအားလုံးကို ချမှတ် ရန်၊
- (ခ) ဥပဒေပြုရေးအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပြုသည့် တည်ဆဲဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အလေ့အကျင့်များကို ပြုပြင်ရေးဆွဲခြင်း (သို့) ဖျက်သိမ်းခြင်း စသည့် သင့်တော်သောလုပ်ငန်းမှန်သမျှကို ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ဂ) မူဝါဒမှန်သမျှနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အားလုံးတွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများ အကာအကွယ် ပေးရေးနှင့် တိုးတက်ရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊
- (ဃ) ဤသဘောတူစာချုပ်နှင့် ကိုက်ညီဆီလျော်မှု မရှိသည့် မည့်သည့် အပြုအမူ (သို့) အလေ့အကျင့် မျိုးကိုမဆို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ပြည်သူရေးရာ အာဏာပိုင်များနှင့် ရုံးဌာနများက ဤသဘောတူ စာချုပ်နှင့် အညီပြုမှုဆောင်ရွက်မှု ခိုင်မာစေရန်၊
- (င) လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုက ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများက ဖြစ်စေ မသန်စွမ်းမှုကို အခြေခံ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကို ပပျောက်စေရေးအတွက် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးကို ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (စ) ဤသဘောတူစာချုပ်အပိုင်း(၂) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မသန်စွမ်းသူတစ်ဦးအတွက် အထူးလိုအပ်ပြီး ဆီလျော်အောင် ပြုပြင်ကာ ကမ္ဘာ့သုံးပုံစံ ပြုထားသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဈေးအသက်သာဆုံးနှင့် အနည်းဆုံးဖြင့် ပံ့ပိုးကူညီမှုများအတွက် သုတေသနလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်တို့အပြင် ယင်းတို့ကို အလွယ်တကူရရှိမှုနှင့် အသုံးပြုနိုင်မှု မြင့်မားစေရန်၊ ကမ္ဘာ့သုံးပုံစံပြုမှုများနှင့် လမ်းညွှန်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊
- (ဆ) မသန်စွမ်းသူများအတွက် သင့်တော်ပြီးသုံးစွဲရန် တတ်နိုင်သည့်အပြင် အလွယ်တကူရရှိနိုင်သော နည်းပညာသစ်များကို ဦးစားပေးသည့် သတင်းနှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ လှုပ်ရှားသွားလာရေး အကူပစ္စည်းများ၊ အကူအားပြုပစ္စည်းကိရိယာနည်းပညာ အပါအဝင် နည်းပညာသုတေသန လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်၊
- (ဇ) နည်းပညာသစ်များအပါအဝင် လှုပ်ရှားသွားလာရေးအကူပစ္စည်းနှင့် အားပြုကိရိယာများနှင့် အထောက်အကူပြုနည်းပညာများ၊ အခြားပုံစံဖြင့် ကူညီပေးမှုများ၊ ထောက်ပံ့ကူညီရေး ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို မသန်စွမ်းသူများအား အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်အောင် ဖြန့်ဝေပေးရန်၊
- (ဈ) မသန်စွမ်းသူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသော ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်များ၊ ဝန်ထမ်းများအား ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ အခွင့်အရေးများကို လေ့ကျင့်သင်ကြားတိုးတက်စေခြင်းဖြင့် ဤစာချုပ်အရ ကတိပြုထားသော အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့်အကူအညီများ၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်စေရန်တို့ကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတိုင်းသည် လိုအပ်သည့် နေရာ၌ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း၌ ၎င်း၏ အမြင့်ဆုံးရနိုင်သမျှသော အရင်းအမြစ်များကို ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိုအခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝ

အသိအမှတ်ပြုမှု တိုးတက်အောင်မြင်စေရန် ရည်ရွယ်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ လတ်တလော အသုံးပြုရန်ဖြစ်သော ဤစာချုပ်ပါ တာဝန်များကို ဘက်လိုက်မှု မရှိဘဲ ထမ်းဆောင်ရမည်။

၃။ လက်ရှိသဘောတူ စာချုပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ဥပဒေပြုရေးနှင့် မူဝါဒချမှတ်ရေးကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့်ပတ်သက်သည့် အရေးကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ် ချက်ချမှတ်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများ အားလုံး၊ ၎င်းတို့အား ကိုယ်စားပြုသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နီးကပ်စွာ တိုင်ပင်ဆွေးနွေး တက်ကြွစွာ ပါဝင် လာအောင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံ၏ ဥပဒေတွင်ဖြစ်စေ၊ အဆိုပါ နိုင်ငံအပေါ် အာဏာသက်ရောက်သော နိုင်ငံတကာ ဥပဒေတို့တွင်ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သော မည်သည့်ပြဌာန်းချက်မျိုးကို မဆို ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဌာန်းချက်များက ဩဇာသက် ရောက်ခြင်းမရှိစေရ။ အသိအမှတ်ပြုထားသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကိုဖြစ်စေ၊ ဤသဘောတူစာချုပ်က အသိအမှတ်ပြုပြီးသော (သို့) အနည်းအကျဉ်းများသာ လက်ခံပြီး ဤသဘောတူ စာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများတွင် တည်ရှိနေသော ဥပဒေ၊ သဘောတူစာချုပ်၊ နည်းဥပဒေများ ပါဝင်ပြီးသော အခွင့်အရေးများ (သို့) လွတ်လပ်ခွင့်များကိုဖြစ်စေ ချုပ်ချယ်ကန့်သတ်ခြင်း ယုတ်လျော့စေခြင်း မပြုရ။

၅။ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဌာန်းချက်များကို ဖယ်ဒရယ်ပြည်နယ်များ၏ ဒေသအသီးသီးသို့ ကန့်သတ်မှု တစ်စုံ တရာ မရှိဘဲဖြစ်စေ၊ ချွင်းချက်တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲဖြစ်စေ ပျံ့နှံ့စေရမည်။

အပိုဒ် (၅)

တန်းတူညီမျှနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်း

၁။ လူတိုင်းသည် ဥပဒေအရဖြစ်စေ ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်စေ တန်းတူညီမျှဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် အကျိုးခံစားခွင့်ကိုခွဲခြားဆက်ဆံမှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဘဲ တန်းတူညီမျှ ရရှိခံစား ထိုက်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတိုင်းက အသိအမှတ်ပြုသည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတိုင်းသည် မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြုသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအားလုံးကို တားမြစ်ရမည်။ မသန်စွမ်းသူများအား နယ်ပယ်အားလုံးတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိစေရေးအတွက် တန်းတူညီမျှ ထိရောက်သော ဥပဒေအရ ကာကွယ်မှု ပေးရန် အာမခံရမည်။

၃။ တန်းတူညီမျှမှုရှိရေးနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေးတိုးတက်လာစေရန်အတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတိုင်းက သင့်တော်သော အစီအမံများပြုလုပ်ပေးပြီး မသန်စွမ်းသူများအတွက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေရာထိုင်ခင်းများ သေချာစွာ စီစဉ်ပေးရမည်။

၄။ မသန်စွမ်းသူများ၏ ပကတိတန်းတူညီမျှမှုကို အရှိန်မြှင့်တင်ရန်နှင့် အောင်မြင်မှုရရှိရန်အတွက် လိုအပ်၍ ဆောင်ရွက်သော သီးခြားလုပ်ငန်းများကို ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်များအရ ခွဲခြား သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ဟု ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရ။

အပိုဒ် (၆)

မသန်စွမ်းသူ အမျိုးသမီးများ

- ၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအား ဘက်ပေါင်းစုံမှ ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသူများဖြစ်သည်ဟု နားလည်သဘောပေါက်သည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ၎င်းတို့ အားလုံး ပြည့်ဝစွာရရှိခံစားစေနိုင်သော အစီအမံများကို ခိုင်မာစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- ၂။ ဤသဘောတူ စာချုပ်တွင် ဖော်ပြပါရှိသော လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများ လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ရန်ရရှိ နိုင်ခွင့်ကို အာမခံရန် ရည်ရွယ်လျက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် အမျိုးသမီးများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် တာဝန်ခွဲခြားအပ်နှင်းမှုကို ခိုင်မာစေသော သင့်တော်သည့် လုပ်ငန်းများကို စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၇)

မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များ

- ၁။ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များသည် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို အခြားသော ကလေးငယ်များကဲ့သို့ပင် တန်းတူညီမျှ ပြည့်ဝစွာ ရရှိခံစားနိုင်မှု သေချာစေသည့် လိုအပ်သောအစီအမံများ အားလုံးကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- ၂။ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များနှင့် ပတ်သက်သော ဆောင်ရွက်မှုအားလုံးတွင် ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားသည် အဓိက အခြေခံထား စဉ်းစားပေးရမည့်အချက်ဖြစ်သည်။
- ၃။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် အခြားသောကလေးငယ်များနည်းတူ မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များတွင်လည်း ၎င်းတို့အား သက်ရောက်စေမည့် ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် ၎င်းတို့၏ အမြင်ကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ အမြင်သည် ၎င်းတို့၏ အသက်အရွယ်နှင့် ရင့်ကျက်မှုအရ ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို အလေးထား၍လည်းကောင်း၊ ဤအခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်ပြုသည့်အနေဖြင့် မသန်စွမ်းအမျိုးအစားနှင့် အသက်အရွယ်အလိုက် ကိုက်ညီသော အကူအညီကို တန်းတူညီမျှ ဖြည့်ဆည်းပေးရေးကို သေချာစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၈)

အသိပညာမြှင့်တင်ခြင်း

- ၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ထိရောက်သင့်တော်သော အောက်ပါလုပ်ငန်းရပ်များဖြစ်သည့်
  - (က) မသန်စွမ်းသူများနှင့် ပတ်သက်၍ မိသားစုအဆင့် အပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်လုံး အသိပညာမြှင့်တင်ရေးကို ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာတို့ကို အလေးထားတက်မှု ပျိုးထောင်ပေးရန်၊
  - (ခ) လိင်နှင့်အသက်အရွယ်ပေါ် အခြေပြုမှုအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဘဝနယ်ပယ်အသီးသီးရှိ ရှေးရိုးအယူအဆများ၊ အခြေအမြစ်မရှိသော အစွဲအလမ်းများနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ရယ် ဖြစ်စေသော အလေ့အကျင့်များကို တိုက်ဖျက်ရန်၊

(ဂ) မသန်စွမ်းသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်မှုတို့ကို ကျယ်ပြန့်စွာသိမြင် သဘောပေါက် နားလည်လာမှုမြှင့်တင်ရေးနှင့် အလျင်အမြန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ ရည်မှန်းချက်အောင်မြင်စေရေးတွင် အောက်ပါလုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။

(က) ထိရောက်သော ပြည်သူလူထုကြား အသိပညာမြှင့်တင်ရေးလှုပ်ရှားမှု ပုံစံများ အစပျိုးဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရေး၊

- (၁) မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများကို သဘောပေါက် လက်ခံစေရန် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးရေး၊
- (၂) မသန်စွမ်းသူများအပေါ် အကောင်းမြင်မှုနှင့် မြင့်မြတ်သော လူမှုရေးအသိအမြင် ထားရှိမှု များ တိုးတက်လာစေရေး၊
- (၃) မသန်စွမ်းသူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ကောင်းကျိုးများနှင့် စွမ်းရည်များအား အသိအမှတ် ပြုမှု တိုးတက်လာစေရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင့်နှင့် လုပ်အားဈေးကွက်တို့၌ မသန်စွမ်းသူများ ပါဝင်ထမ်းဆောင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုမြှင့်တင်ရေး၊

(ခ) မူကြိုအရွယ် ကလေးငယ်များအပါအဝင် ပညာရေးစနစ်၏ အဆင့်တိုင်း၌ မသန်စွမ်းသူများ အခွင့် အရေးကို လေးစားသည့် သဘောထားကို မွေးမြူပျိုးထောင်ပေးရေး။

(ဂ) မသန်စွမ်းသူများနှင့် ပတ်သက်သော သဘောတူစာချုပ်ပါ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အညီ ရေးသားဖော် ပြုထုတ်လွှင့်ရေးအတွက် လူထုဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအားလုံးကို တွန်းအားပေးရေး။

(ဃ) မသန်စွမ်းသူများနှင့် မသန်စွမ်းသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် ပညာပေးသင်တန်း အစီအစဉ်များ တိုးတက်စေရေး စသည့် လုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။

အပိုဒ် (၉)

အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲနိုင်ရေး

၁။ မသန်စွမ်းသူများ ဘဝကို လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ထူထောင်နိုင်စေရန်နှင့် ဘဝပေါင်းစုံ ဘဝထောင့်ပေါင်းစုံတွင် ပြည့်ဝစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိစေရန်အတွက် ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ သတင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများအပါအဝင် သတင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းနှင့်၊ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်နှစ်ရပ်စလုံးတွင် အများပြည်သူများအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော (သို့) ဖြည့်ဆည်းပေးထားသော အခြားကူညီပံ့ပိုးရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို အခြားသူများနည်းသူ မသန်စွမ်းသူများ အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်ရယူသုံးစွဲနိုင်မှုကို အဟန့် အတားဖြစ်စေသော အခက်အခဲများအား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းဖယ်ရှားခြင်းတို့ ပါဝင်သည့်အပြင် အောက်ဖော်ပြပါတို့တွင်လည်း အသုံးပြုရမည်။

- (က) ကျောင်းများ၊ နေအိမ်များ၊ ဆေးရုံဆေးပေးခန်းများနှင့် လုပ်ငန်းခွင့်များ အပါအဝင် အဆောက်အအုံ များ၊ လမ်းများ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် အခြားသော အိမ်တွင်းအိမ်ပြင် ဖြည့်ဆည်းရေး လုပ်ငန်း များ။
- (ခ) အီလက်ထရောနစ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပါအဝင် သတင်းနှင့် ပြန်ကြားရေးလုပ်ငန်းနှင့် အခြား ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပြင် အရေးပေါ် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည်

- (က) အများပြည်သူအတွက် ဖွင့်လှစ်သော (သို့) ဖြည့်ဆည်းပေးသော ကူညီပံ့ပိုးရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ၏ အနိမ့်ဆုံးစံများနှင့် လမ်းညွှန်မှုများပြုစုရေး၊ ပြဋ္ဌာန်းရေးနှင့် ယင်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု ကြီးကြပ်ရေး။
- (ခ) ပုဂ္ဂလိကများက အများပြည်သူများအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော (သို့) ဖြည့်ဆည်းပေးသော လုပ်ငန်းများသည် မသန်စွမ်းသူများ အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲနိုင်ရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်မှု ခိုင်မာစေရေး။
- (ဂ) မသန်စွမ်းသူများနှင့် ဆက်စပ်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများကို မသန်စွမ်းသူများကြုံတွေ့နေရသည့် အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲမှု ပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်သော သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ပို့ချပေးရေး။
- (ဃ) အဆောက်အအုံများအတွင်းနှင့် အများပြည်သူများအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော နေရာများတွင် လက်စမ်းစာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အလွယ်တကူဖတ်ရှု နားလည်နိုင်သည့် ပုံစံဖြင့်ဖြစ်စေ အမှတ်အသားစာတမ်းများ ရေးဆွဲထားရေး။
- (င) အများပြည်သူအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော ရုံးအဆောက်အအုံနှင့် အခြားနေရာများတွင် အလွယ်တကူချဉ်းကပ် ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲမှု လွယ်ကူစေရေးအတွက် လမ်းပြများ၊ စာဖတ်ပြသူများနှင့် လက်သင်္ကေတပြ ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်သူ စကားပြန်များ အပါအဝင် သက်ရှိကူညီသူများနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ပေးသူများ ထားရှိပေးရေး။
- (စ) မသန်စွမ်းသူများသည် ၎င်းတို့၏ သတင်းအချက်အလက်များကို အလွယ်တကူရယူသုံးစွဲနိုင်မှု ခိုင်မာစေသည် သင့်တော်သော အခြားအကူအညီများနှင့် ပံ့ပိုးမှုများ တိုးတက်မြင့်မားစေရေး။
- (ဆ) အင်တာနက်အပါအဝင် သတင်းနှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာနှင့် စနစ်အသစ်များကို သင်တန်းများကို မသန်စွမ်းသူများ အလွယ်တကူရယူသုံးစွဲနိုင်မှု တိုးတက်ရေး။
- (ဇ) အလွယ်တကူသုံးစွဲနိုင်သော သတင်းနှင့်ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာစနစ်များ ပုံစံပြုခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းတို့ကို စောစီးစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် အဆိုပါ နည်းစနစ်များကို အသက်သာဆုံးဈေးနှုန်းဖြင့် သုံးစွဲလာနိုင်ရေးတို့အတွက် သင့်တော်သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၀)

အသက်ရှင်သန်ခွင့်

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် လူသားတိုင်းတွင် မွေးရာပါ အသက်ရှင်သန်ခွင့်ရှိသည်ကို ထပ်မံ အခိုင်အမာ အတည်ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို မသန်စွမ်းသူများသည်လည်း အခြားသူများနည်းတူ ထိထိရောက် ရောက် ရရှိခံစားနိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၁)

ဘေးဒုက္ခကြုံတွေ့နိုင်မှုများနှင့် အရေးပေါ် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူပေးရေး အခြေအနေများ

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအကူအညီပေးရေးဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေတို့အပါအဝင် နိုင်ငံတကာဥပဒေများအပါအဝင် နိုင်ငံတကာဥပဒေများ သတ်မှတ်ထား သော ၎င်းတို့၏ တာဝန်ရှိမှုနှင့်အညီ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုများ (စစ်ပွဲများ)၊ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အရေးပေါ် အကူအညီပေးရေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားသည့် အခြေအနေများ၌

မသန်စွမ်းသူများအားလုံးကို အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးတို့အတွက် လိုအပ်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၂)

ဥပဒေအရ တန်းတူညီမျှ အသိအမှတ်ပြုခြင်း

- ၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများတွင် အခြားသူများနည်းတူ နေရာတိုင်း၌ ဥပဒေအရ တန်းတူညီမျှ အသိအမှတ်ပြုခွင့်ရှိခြင်းကို ထပ်မံခိုင်မာစွာ အတည်ပြုသည်။
- ၂။ ထို့အပြင် မသန်စွမ်းသူများသည် ဥပဒေ၏ စွမ်းပကားကို ဘဝ၏ ရှုထောင့်စုံမှ အခြားသူများနည်းတူရယူ ခံစားခွင့်ရှိကြောင်းကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။
- ၃။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများက ၎င်းတို့၏ ဥပဒေ စွမ်းပကားကို ရယူခံစား ဆောင်ရွက်ရာ၌ လွယ်ကူစွာ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲခွင့်ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးနိုင်မည့် သင့်တော်သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- ၄။ ဥပဒေစွမ်းရည်နှင့် ပတ်သက်သော အစီအမံအားလုံးသည် အလွဲသုံးခံရမှုမှ အကာအကွယ်ပေးရန် နိုင်ငံ တကာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေများနှင့်အညီ သင့်တော်၍ ထိရောက်သော အကာအကွယ်များဖြစ်ကြောင်း သေချာစေရန် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အာမခံရမည်။ ယင်းသို့ ဥပဒေ စွမ်းရည်ကို လိုက်နာကျင့်သုံး ခံစားရေး နှင့် ပတ်သက်သော အကာအကွယ်ပေးမှုများသည် မသန်စွမ်းပုဂ္ဂိုလ်၏ အခွင့်အရေးဆန္ဒနှင့် ဦးစားပေးမှု တို့ကို အလေးထားရမည့်အပြင် အာယာတကင်း၍ မလျော်ကြာလွှမ်းမိုးမှု ကင်းလွတ်စေရမည်။ မသန်စွမ်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ အခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်ညီညွတ်မှု ရှိပြီး ဖြစ်နိုင်သမျှ အချိန်တိုအတွင်း အသုံးပြုခွင့် ရှိရမည်။ ထို့အပြင် ကျွမ်းကျင်သော၊ လွတ်လပ်သော၊ ဘက်မလိုက်သော အာဏာပိုင် (သို့) တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့က ပုံမှန်သုံးသပ်မှုပြုလုပ်စေရန် သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထိုကာကွယ်မှု အစီအမံများသည် မသန်စွမ်း ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် အခွင့်အရေးတို့၏ အဆင့်အတန်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေရမည်။
- ၅။ ဤအပိုဒ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ နောက်ဆက်တွဲ အနေဖြင့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများ၏ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့် (သို့) အမွေပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးကိစ္စရပ်များကို စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် ဘဏ် ချေးငွေများ ရယူသုံးစွဲနိုင်ခွင့်၊ အပေါင်တင်ထားခြင်း (သို့) အခြားနည်းဖြင့် ငွေကြေး၊ ကြွေးမြီရယူခြင်းတို့တွင် တန်းတူညီမျှ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် သေချာစေရန် သင့်တော်ထိရောက်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက် ရမည့်အပြင် မသန်စွမ်းသူများ၏ ပစ္စည်းဥစ္စာများအကြောင်းမဲ့ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှု မရှိရေးကိုလည်း သေချာ အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၈/၁/၂၀၁၇

အပိုဒ် (၁၃)

တရားမျှတမှု ရရှိပိုင်ခွင့်

- ၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအတွက် အများနည်းတူ တရားမျှတမှု ရပိုင်ခွင့် သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ အခြားသော ရှေ့ဦးစိုးစမ်းမှုအဆင့်နှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေး မှုအဆင့်တို့ အပါအဝင် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များ၌ သက်သေအဖြစ်ဖြစ်စေ၊ တိုက်ရိုက် (သို့)

သွယ်ဝိုက် ပါဝင်ပတ်သက်သူများအဖြစ် အဆင်ပြေစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အသက်အရွယ် အလိုက်သင့်တော်သော နေရာထိုင်ခင်း စီစဉ်ပေးခြင်းကိုလည်း ပါဝင်သည်။

၂။ မသန်စွမ်းသူများအတွက် တရားမျှတမှု ခိုင်မာစွာ ရရှိရေးကို အကူအညီပေးရန် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများ အပါအဝင် တရားမျှတမှု စီမံခန့်ခွဲရေးနယ်ပယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေကြ သူများအား သင့်တော်သော လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၄)

လူပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများသည်လည်း အခြားသူများနည်းတူ-

(က) လူပုဂ္ဂိုလ်၏ လွတ်လပ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိခြင်း

(ခ) ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို ဥပဒေနှင့် အညီမဟုတ်ဘဲ (သို့) အကြောင်းမဲ့ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမှု မရှိ စေခြင်းနှင့် လွတ်လပ်ဆုံးရှုံးမှု တစ်ရပ်ရပ်ရှိပါကလည်း တရားဥပဒေအရသာလျှင် လက်လွတ်ဆုံးရှုံး ခြင်းဖြစ်စေ၊ မသန်စွမ်းမှုကြောင့် လွတ်လပ်ခွင့် လက်လွတ်ဆုံးရှုံးရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်မှု မပြုရခြင်း စသည့်တို့ကို ခိုင်မာအောင် တာဝန်ယူ ရမည်။

၂။ မသန်စွမ်းသူများသည် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို တနည်းနည်းဖြင့် လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခြင်းခံရလျှင် ၎င်းတို့အား အခြားသူများနည်းတူ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေအရ အာမခံရမည့်အပြင် ဆီလျော်သည့်နေရာထိုင်ခင်း စီစဉ် ပေးမှု အပါအဝင် ဤသဘောတူ စာချုပ်ပါ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် အခြေခံမူများအရ ပြုမူဆောင်ရွက်ရမည်ကို ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံများက သေချာအောင် စီမံရမည်။

အပိုဒ် (၁၅)

ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်း (သို့) ရက်စက်ခြင်း၊ လူမဆန်ခြင်း (သို့) လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းအောင် ပြုမှုခြင်း (သို့) အပြစ်ပေးခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်စေခြင်း

၁။ မည့်သူကိုမျှ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်း (သို့) ရက်စက်ခြင်း၊ လူမဆန်ခြင်း (သို့) လူ့သိက္ခာ ညှိုးနွမ်းအောင် ပြုပြင် ခြင်း (သို့) အပြစ်ပေးခြင်း မပြုလုပ်ရ။ အထူးသဖြင့် မည်သူကိုမျှသူ / သူမ၏ လွတ်လပ်သော သဘောတူညီမှုမပါဘဲ ဆေးပညာဆိုင်ရာ (သို့) သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ စမ်းသပ်မှု မပြုလုပ်ရ။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအား အခြားသူများနည်းတူ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်း (သို့) ရက်စက် ခြင်း၊ လူမဆန်ခြင်း (သို့) လူ့သိက္ခာညှိုးနွမ်းအောင် ပြုမှုခြင်း (သို့) အပြစ်ပေးခြင်းတို့မှ ကြိုတင်ကာကွယ်ပေး ရန် ထိရောက်သော ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး (သို့) အခြားအစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၆)

ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးခြင်းတို့မှ ကင်းလွတ်စေခြင်း

၁။ မသန်စွမ်းသူများအား နေအိမ်တွင်းတွင်ဖြစ်စေ၊ နေအိမ်ပြင်ပတွင် ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်နည်းဖြင့် မဆို ကျားမကို အခြေပြု၍ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း (သို့) အလွဲသုံးခြင်းတို့မှ အကာအကွယ်ပေးရေးအတွက် ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံများက သင့်တော်သော ဥပဒေပြုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေးနှင့် အခြားသော အစီအမံ အားလုံးကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် အလွဲသုံးခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ပေးရန်အတွက် မသန်စွမ်းသူများ၊ ၎င်းတို့၏ မိသားစုများနှင့်

၎င်းတို့အား ပြုစုစောင့်ရှောက်သူများကို လိင် အသက်အရွယ် ခွဲခြားမှု မရှိသော အကူအညီများပံ့ပိုးပေးရေးကို သင့်တော်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းအစီအမံများတွင် ခေါင်းပုံဖြတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အလွဲသုံးမှုတို့ကို မည်သို့ ရှောင်ရှား ရမည်၊ မည်သို့ မှတ်သား သိရှိနိုင်သည်၊ အဖြစ်အပျက်များကို မည်သို့ အစီရင်ခံရမည်စသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက် သော သတင်းအချက်အလက်များဖြန့်ဝေပေးခြင်းနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အကာအကွယ် ပေးရေးလုပ်ငန်းများသည် အသက်အရွယ်၊ လိင်နှင့် မသန်စွမ်းမှုများအပေါ် အခြေပြု ခွဲခြားမှုမရှိကြောင်း သေချာ အောင် ပါဝင်ဖက်နိုင်စွမ်းက ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခေါင်းပုံဖြတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အလွဲသုံးစားမှုများဖြစ်ပွားခြင်းတို့ကို ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး အတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်စွမ်းသည် မသန်စွမ်းသူများအား အကူအညီပေးရန် ရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် အစီအစဉ်များကို လွတ်လပ်သော အာဏာပိုင်များက ထိရောက်စွာ ကြီးကြပ်မှု ရှိစေရန် သေချာစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ ခေါင်းပုံဖြတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အလွဲသုံးမှုတစ်မျိုးမျိုး၏ သားကောင်များဖြစ်သော မသန်စွမ်းသူများ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ အသိဉာဏ်နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနာလန်ထူမှု၊ ပြန်လည်ထူထောင်မှုနှင့် လူမှုရေးပြန်လည်ပေါင်းစည်းမှု တိုးတက်လာစေရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်စွမ်းက သင့်တော်သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းအစီအမံများတွင် အကာအကွယ်ပေးမှု လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ယင်းသို့သော နာလန်ထူမှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်မှုတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကျန်းမာရေး သက်သာချောင်ချိမှု၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အလေးမြတ်ပြုမှု၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်တို့ကို ဖန်တီးထားသော ဝန်းကျင်တစ်ရပ်တွင် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး လိင်အလိုက် အသက်အရွယ်အလိုက် သီးခြားလိုအပ်မှုများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရမည်။

၅။ မသန်စွမ်းသူများအား ခေါင်းပုံဖြတ်မှု၊ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အလွဲသုံးမှု ဖြစ်ရပ်များကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် လိုအပ်ပါက တရားစွဲဆိုခြင်းများ ပြုလုပ်မှု သေချာစေရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်စွမ်းက အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များကို ဗဟိုပြုသော ဥပဒေပြုရေးနှင့် မူဝါဒချမှတ်ရေးတို့ ပါဝင်သည့် ထိရောက်သော ဥပဒေပြုမှု၊ မူဝါဒချမှတ်မှုတို့ကို စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၁၇)

လူပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း

မသန်စွမ်းသူတိုင်းသည် အခြားသူများနည်းတူ သူ/သူမ၏ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားမှု ခံယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၁၈)

ရွှေ့ပြောင်းသွားလာရေးနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်မှု လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်စွမ်းက အခြားသူများနည်းတူ မသန်စွမ်းသူများ၏ လွတ်လပ်စွာ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာခွင့်၊ နေထိုင်မည့်ဒေသကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ယင်းသို့ အသိအမှတ်ပြုရာ၌ မသန်စွမ်းသူများတွင်-

- (က) နိုင်ငံသားအဖြစ်ခံယူပိုင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံသားအဖြစ် ပြောင်းလဲပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားဖြစ်ပိုင်ခွင့်ကို အကြောင်းမဲ့ဖြစ်စေ၊ မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခြင်း မရှိစေရ။
- (ခ) မသန်စွမ်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အထောက်အထားများကို ရယူပိုင်ဆိုင်သုံးစွဲ နိုင်စွမ်းကို လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခြင်းမရှိစေရ။ (သို့မဟုတ်) လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်ကို အသုံးပြုရာတွင် အဆင်ပြေရန်လိုအပ်သော လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့် ဆင့်ကို အသုံးပြု ခြင်းမှ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခွင့် မရှိစေရ။

- (ဂ) ၎င်း၏ မိခင်နိုင်ငံအပါအဝင် မည်သည့်နိုင်ငံကို မဆိုလွတ်လပ်စွာ ထွက်ခွာခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) မိခင်နိုင်ငံတော်ကို ဝင်ရောက်ခွင့်ကို အကြောင်းမဲ့ (သို့) မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးခြင်း မရှိစေရ။

၂။ မသန်စွမ်းကလေးငယ်များကို မွေးပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မှတ်ပုံတင်ရမည့်အပြင် မွေးစမှစ၍ အမည်ရပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။ နိုင်ငံသားတစ်ဦးဖြစ်ပိုင်ခွင့်၊ ၎င်း၏ မိဘများကို မည်သည့်အချိန်တွင်မဆို သိရှိပိုင်ခွင့်နှင့် မိဘများ၏ ပြုစုစောင့်ရှောက်မှုကို ခံယူပိုင်ခွင့်လည်း ရှိရမည်။

အပိုဒ် (၁၉)

လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခွင့်နှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပေါင်းစည်းပိုင်ခွင့်

ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအားလုံး လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အများနည်းတူ တန်းတူညီမျှ ရွေးချယ်နေထိုင်ခွင့် ရှိသည်ကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ ဤအခွင့်အရေးကို မသန်စွမ်း သူများအပြည့်အဝရရှိခံစားနိုင်မှုအဆင်ပြေရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ၎င်းတို့ပြည့်ဝစွာ ပေါင်းစည်းရေးနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု လွယ်ကူစေရေးတို့အတွက်

- (က) မသန်စွမ်းသူများတွင် အခြားသူများကဲ့သို့ပင် ၎င်းတို့ နေထိုင်မည့် နေရပ်ဒေသနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သူများနှင့်အတူ နေထိုင်မည်ကို ရွေးချယ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းရှိသည်။ သီးခြားနေရာထိုင်ခင်းတစ်ခုအတွင်းတွင်သာ နေထိုင်ရန် တာဝန်မရှိပေ။
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများသည် နေအိမ်အတွင်းဖြစ်စေ၊ လူနေအဆောက်အအုံများဖြစ်စေ၊ ပြည်သူလူထုအကူအညီပေးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဖြစ်စေ၊ အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် ရယူသုံးစွဲပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ယင်းတွင် နေထိုင်ရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ပေါင်းစည်းရေးတို့အတွက် အထောက်အကူအပြင် လိုအပ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်အကူအညီတို့ ပါဝင်သည်။ တို့အပြင် မသန်စွမ်းသူများ အထီးကျန်ဖြစ်မှု (သို့) လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ကင်းကွာမှုတို့မှ ကြိုတင်ကာကွယ်ပေးရမည်။
- (ဂ) အများအတွက် စီစဉ်ထားသော ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် အကူအညီပေးရေး လုပ်ငန်းများကို မသန်စွမ်းသူများလည်း အများနည်းတူ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည့်အပြင် တို့လုပ်ငန်းများသည် မသန်စွမ်းသူများ၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရမည်။

အပိုဒ် (၂၀)

တစ်ကိုယ်ရည် လှုပ်ရှားသွားလာမှု

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအနေဖြင့် အဖြစ်နိုင်ဆုံး အမှီခိုကင်းစွာ တစ်ကိုယ်ရည် လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်ရေးအတွက် ထိရောက်သော အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းအစီအမံများတွင်

- (က) မသန်စွမ်းသူများ၏ တစ်ကိုယ်ရည် လှုပ်ရှားသွားလာမှုကို ၎င်းတို့ နှစ်သက်ရာ သွားလာရေးနည်းလမ်း၊ နှစ်သက်ရာအချိန်တွင် ရွေးချယ်ပြီး ၎င်းတို့ ကျခံနိုင်သော ဈေးနှုန်းဖြင့် သွားလာရေးအဆင် ပြေအောင်စီစဉ်ပေးခြင်း၊
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများအား အရည်အသွေးမီ လှုပ်ရှားသွားလာရေးအကူပစ္စည်းများ၊ ကိရိယာများနှင့် အကူအားပြု ကိရိယာနည်းပညာ၊ သက်ရှိအကူများနှင့် ဆက်သွယ်ပြန်ကြားပေးသူများကို ၎င်းတို့ ကျခံနိုင်သော နှုန်းထားဖြင့် အလွယ်တကူ ရရှိသုံးစွဲနိုင်အောင် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊

- (ဂ) မသန်စွမ်းသူများ ၎င်းတို့အတွက် ဆောင်ရွက်ပေးနေသော ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများအား လှုပ်ရှားသွားလာရေး ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ် ပို့ချခြင်း
- (ဃ) မသန်စွမ်းသူများ၏ လှုပ်ရှားသွားလာရေးအတွက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထည့်သွင်း စဉ်းစား၍ လှုပ်ရှားသွားလာရေး အထောက်အကူပစ္စည်းများ၊ ကိရိယာများနှင့် အကူအားပြုကိရိယာနည်းပညာများ ထုတ်လုပ်နေသော ဌာနအဖွဲ့အစည်းများကို အားပေးအားမြှောက်ပြုခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် (၂၁)

ထင်မြင်ယူဆချက်ကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များ ရယူပိုင်ခွင့်

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအနေဖြင့် ဤသဘောတူ စာချုပ် အပိုဒ် (၂) တွင် ပြဌာန်းထားသော ဆက်သွယ်ရေးစနစ်များအနက် ၎င်းတို့ နှစ်သက်ရာ စနစ်ကို အသုံးပြု၍ ၎င်းတို့ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အကြံဉာဏ်များကို ရှာဖွေ ရယူ ဖြန့်ဖြူးရေးတို့၌ အခြားသူများ နည်းတူ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ရရှိစေရန် သင့်တော်သော အစီအမံများ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်

- (က) အများပြည်သူအတွက် ရည်ရွယ်ဖြန့်ဖြူးသော သတင်းအချက်အလက်များကို မသန်စွမ်းမှု အမျိုးအစားအလိုက် သင့်တော်သော သတင်းရယူမှုပုံစံနှင့် နည်းပညာများဖြင့် မသန်စွမ်းသူများအတွက် သီးခြားထပ်ဆောင်းအကြောင်းငွေ မပေးရဘဲ အချိန်မီရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ခ) လက်ဟန်ပြ ဘာသာစကား၊ လက်စမ်းစာ (မျက်မမြင်စာ) ၊ ဖြည့်စွက်ရွေးချယ် ဆက်သွယ်ခြင်းနှင့် အလွယ်တကူအသုံးပြုနိုင်သော ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်း၊ ဟန်ပန်အမူအယာနှင့် ပုံစံများအနက် ၎င်းတို့ နှစ်သက်ရာ နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်းအား တရားဝင် လက်ခံရေးနှင့် လွယ်ကူစွာ အသုံးပြုနိုင်အောင် ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- (ဂ) အင်တာနက်မှတစ်ဆင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းအပါအဝင် အများပြည်သူသို့ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသော ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းဌာနများအား မသန်စွမ်းသူများအတွက် ၎င်းတို့ အလွယ်တကူ ရယူအသုံးပြုနိုင် သော ပုံစံဖြင့် သတင်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ပေးရန် အားပေးတိုက်တွန်းခြင်း
- (ဃ) အင်တာနက်မှ သတင်းထုတ်လွှင့်သူများအပါအဝင် လူထုဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းရှင်များအား ၎င်းတို့ ထုတ်လွှင့်သော အကြောင်းအရာများကို မသန်စွမ်းသူများအလွယ်တကူ ရယူအသုံးပြုနိုင်ရန် အတွက် စီစဉ်ဆောင်ရွက်အားပေးခြင်း၊
- (င) လက်ဟန်ပြ ဘာသာစကား အသုံးပြုမှုကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အသုံးပြုမှု တိုးတက်မြှင့်မားလာ စေခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

အပိုဒ် (၂၂)

ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလုံခြုံမှုကို ရိုသေလေးစားခြင်း

၁။ မည်သည့် မသန်စွမ်းသူကို မဆို ၎င်းနေထိုင်ရာ နေအိမ် (သို့) နေရာထိုင်ခင်းကို အလေးမထားပဲ မထားဘဲ ၎င်း၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လုံခြုံမှု၊ ၎င်း၏ မိသားစု၊ နေအိမ်(သို့) စာပေးစာယူ ဆက်သွယ်မှု (သို့) အခြားဆက်သွယ်မှုများကို အဓမ္မ (သို့) ဥပဒေနှင့် အညီမဟုတ်ဘဲ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုစေရ။ (သို့) ၎င်း၏ မြင့်မြတ်မှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို တရားမဲ့စော်ကားရန် အဓမ္မ (သို့) ဥပဒေနှင့် အညီမဟုတ်ဘဲ ဝေဖန် ထိုးနှောက်ခြင်း မပြုရ။ မသန်စွမ်းသူများသည် ယင်းသို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းနှင့် ဝေဖန်ထိုးနှောက်ခြင်းမခံရစေရန် တရားဥပဒေ၏ အကာအကွယ် ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက်များ လုံခြုံမှုကို အခြားသူများနည်းတူ အကာအကွယ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၂၃)

နေအိမ်နှင့် မိသားစုကို အလေးထားခြင်း

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအား လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း၊ မိသားစု၊ မိဘဘဝဖြစ်တည်မှုနှင့် ဆွေမျိုးတော်စပ်မှု စသည်တို့နှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်အားလုံးတွင် အများနည်းတူ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေး အတွက် သင့်တော်ထိရောက်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းအခွင့်အရေးကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

- (က) လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် အရွယ်ရောက်သော မသန်စွမ်းသူတိုင်းတွင် ရည်ရွယ်သူနှစ်ဦးစလုံး၏ လွတ်လပ်ပြည့်ဝသော သဘောတူညီမှုကို အခြေပြု၍ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းနှင့် မိသားစုဘဝ ထူထောင်ခြင်းကို အသိအမှတ်ပြုခွင့်၊
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများတွင် ၎င်းတို့ ရယူမည့် သားသမီးအရေအတွက် ကလေးတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးအကြား သားဆက်ခြားမည့်ကာလတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်၊ အသက်အရွယ်နှင့် လျော်ညီသော၊ သတင်းအချက်အလက်၊ မျိုးပွားကျန်းမာရေးနှင့် မိသားစု စီမံကိန်း ပညာရေးတို့ကို ရယူခွင့်တို့ကို အသိအမှတ်ပြုရမည့် အပြင် ယင်းအခွင့်အရေးကို လေ့ကျင့် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လိုအပ်သော နည်းလမ်းများ ရရှိပိုင်ခွင့်၊
- (ဂ) မသန်စွမ်းကလေးငယ်များအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများသည် ၎င်းတို့၏ မျိုးဆက်ပွားမှုကို အခြားသူ များနည်းတူ စွဲမြဲပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရရှိရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၂။ မသန်စွမ်းသူများ အုပ်ထိန်းခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုခံယူခြင်း၊ ဘဏ္ဍာ ငွေထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ကလေး မွေးစားခြင်း (သို့မဟုတ်) သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ ဥပဒေပါ အလားတူ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန် ဝတ္တရားများရှိကြောင်း သေချာအောင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းကိစ္စရပ်အားလုံးသည် ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားအတွက် ပဓာနထား ဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်စေရမည်။ မသန်စွမ်းသူများ အနေ ဖြင့် သူတို့၏ ကလေးသူငယ်များ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရေးပတ်သက်သော လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင် ဖက်နိုင်ငံများက သင့်တော်သော အကူအညီများ ပေးနိုင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ မသန်စွမ်းကလေးငယ်များသည်လည်း မိသားစုဘဝနှင့် ပတ်သက်၍ တန်းတူညီမျှ ခွင့်ရှိမှုကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤအခွင့်အရေးကို အမှတ်ရစေရန်နှင့် မသန်စွမ်းကလေးငယ်များအား ကွယ်ဝှက်ထားခြင်း၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၊ လျစ်လျူရှုခြင်းနှင့် ခွဲခွာထားခြင်းတို့မှ ကြိုတင်ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်၍ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် လက်ဦးမှု ရယူစေပြီး ပြည့်စုံလုံလောက်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည့် အပြင် မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များနှင့် ၎င်းတို့ မိသားစုများအား ကူညီပံ့ပိုးမှု ပေးရမည်။

၄။ တရားစီရင်ရေးအမြင်အရ ကျွမ်းကျင်သူအာဏာပိုင်များက ကလေးသူငယ်၏ အကောင်းဆုံးအကျိုး စီးပွား အတွက် တည်ဆဲဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ခွဲခွာထားခြင်းမျိုးမှ တစ်ပါး ကလေးတစ်ဦးအား ၎င်း၏ ဆန္ဒ မပါဘဲ ၎င်း၏ မိဘများနှင့် ခွဲခွာထားခြင်းမပြုရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက သေချာအောင် စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့ပြင် မသန်စွမ်းကလေးငယ်တစ်ဦးကို ၎င်း၏ မသန်စွမ်းမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မိဘတစ်ဦး (သို့) နှစ်ဦးစလုံးက မသန်စွမ်းမှု ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မသန်စွမ်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ မိဘများနှင့် ခွဲခွာထားခြင်းမရှိစေရေးကိုလည်း စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။

၅။ မသန်စွမ်းကလေးငယ်တစ်ဦးအား ၎င်း၏ အနီးကပ်ဆုံးမိသားစုက ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ရန် မပြုနိုင်သော အခါ ၎င်း၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများက အလှည့်ကျ ကျွေးမွေးပြုစောင့်ရှောက်ရန်ဖြစ်စေ၊ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ မိသားစုတစ်စု က တာဝန်ယူကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ရန်ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်သည့်နိုင်ငံများက လိုအပ်သမျှကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၂၄)

ပညာရေး

၁။ မသန်စွမ်းသူတိုင်းတွင် ပညာသင်ကြားခွင့်ရှိကြောင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။ ဤအခွင့် အရေးကို ခွဲခြားမှု မရှိစေဘဲ အခွင့်အရေးတန်းတူညီမျှမှုကို အခြေခံ၍ မသန်စွမ်းသူများ ရရှိနိုင်ရန် အလို့ငှာ ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံတိုင်းက အဆင့်တိုင်း လူတိုင်း အကျိုးဝင်ပညာရေးစနစ်နှင့် ဘဝတစ်သက်တာ အစဉ်လေ့လာသင်နိုင်ရေးတို့ကို သေချာအောင် စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အောက်ပါတို့ကို ရှေ့ရှုနေစေရမည်။

- (က) လူစွမ်းအား၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် မိမိကိုယ်မိမိ တန်ဖိုးထားသည့်စိတ် အပြည့်အဝ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ လူ့အခွင့်အရေး အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လူသားတို့၏ အသွင်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားမှု တို့တွင် အလေးအမြတ် ပြုရေးကို ပိုမိုခိုင်မြဲစေရေး အသိအမြင် ပိုမိုတိုးတက်လာစေရေး၊
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများ၏ စွမ်းအားအပြည့်အဝဆုံး ဖြစ်စေရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် တီထွင်ဖန်တီးနိုင်စွမ်း၊ ထို့အပြင် ၎င်းတို့၏ ကာယ၊ ဉာဏ်၊ စွမ်းရည်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်အောင် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရေး၊
- (ဂ) လွတ်လပ်သောလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အတွင်း မသန်စွမ်းသူများ ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင် စွမ်း ရှိလာစေရေးတို့ကို ရှေ့ရှုနေစေရမည်။

၂။ ဤအခွင့်အရေးကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် အောက်ပါတို့ကို သေချာအောင် စီမံရမည်။

- (က) မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ မသန်စွမ်းကလေးငယ်များအား အထွေထွေပညာရေး စနစ်မှ ပစ်ပယ် မထားရ။ ထို့အပြင် မသန်စွမ်းကလေးငယ်များအား မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ အခမဲ့ မသင်မနေရ မှုလတန်း၊ ပညာရေး (သို့) အလယ်တန်း ပညာရေးကို သင်ယူခွင့်မပေးဘဲ ပစ်ပယ်ထားခြင်း မပြုရ။

- (ခ) မသန်စွမ်းသူများသည် ၎င်းတို့ နေထိုင်ရာ ရပ်ရွာ၌ပင် အခြားသူများနည်းတူ မူလတန်းပညာနှင့် အလယ်တန်းပညာကို အခမဲ့သင်ယူခွင့်ရှိစေရမည်။
- (ဂ) တစ်ဦးချင်းစီ၏ လိုအပ်ချက်အရ သင့်တော် လျော်ကန်သောနေရာထိုင်ခင်းကို စီစဉ်ပေးရမည်။
- (ဃ) မသန်စွမ်းသူများ၏ ထိရောက်သော ပညာသင်ကြားရေးကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေမည့် အထွေထွေ ပညာရေး စနစ်ဘောင်အတွင်းမှ လိုအပ်သော အကူအညီများကို ရရှိစေရမည်။
- (င) ပြည့်ဝစွာပေါင်းစည်းရေး မျှော်မှန်းချက်နှင့် အညီပညာရေးနှင့် လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အမြင့်မားဆုံး စီစဉ်ထားသော ဝန်းကျင်၌ တစ်ဦးချင်းစီအတွက် ထိရောက်သော ကူညီပံ့ပိုးမှု လုပ်ငန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။

၃။ မသန်စွမ်းသူများသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ပညာရေးကဏ္ဍတွင် တန်းတူညီမျှ ပြည့်ဝစွာ ပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အဆင်ပြေစေရန်အတွက် ၎င်းတို့အား ဘဝနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လေ့လာသင်ယူနိုင်စွမ်း လာစေရန် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်

- (က) မျက်မမြင် လက်စမ်းစာ၊ ပုံများ ရွေးချယ်မှု၊ များပြားလှစွာသော သမားရိုးကျ မဟုတ်သည့် နည်းလမ်း များဖြင့် ဆက်သွယ်ခြင်း ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းနှင့် ပုံစံများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အသားကျအောင် လုပ်ခြင်းနှင့် လှုပ်ရှားသွားလာခြင်း စွမ်းရည်တို့ လေ့လာသင်ယူမှုကို ကူညီပေးခြင်းနှင့် ရွယ်တူဘဝ တူချင်း ကူညီပံ့ပိုးမှုနှင့် ကြီးကြပ်ပေးမှုတို့ကို ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- (ခ) လက်သင်္ကေတပြဘာသာစကား လေ့လာသင်ယူမှုကို အကူအညီပေးခြင်းနှင့် နားမကြားသူများ၏ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ထပ်တူညီမျှကို တိုးတက်စေခြင်း၊
- (ဂ) လူများ၏ ပညာရေး၊ အ ထူးသဖြင့် မျက်မမြင်များ၊ နားမကြားသူများ (သို့) မျက်မမြင်၊ နားမကြား သူများ၏ ပညာရေးကို တစ်ဦးချင်းစီအတွက် အသင့်တော်ဆုံးသော ဘာသာစကား၊ ဆက်သွယ်ရေး ဟန်ပန်အမှုအရာနှင့် နည်းလမ်းများဖြင့် ပညာရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အမြင့်ဆုံး စီစဉ်ထား သော ဝန်းကျင်၌ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများ ပါဝင်စေမည်။

၄။ ဤအခွင့်အရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အထောက်အကူရစေရေးအတွက် မသန်စွမ်းသူဆရာများ ပါဝင်သော လက်ဟန်ပြဘာသာစကားနှင့် လက်ကမ်းစာကို ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သည့် ဆရာများခန့်ထားရေးနှင့် အပြင်ပညာ ရေး အဆင့်တိုင်းတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော ပညာရှင်များနှင့် ဝန်ထမ်းများအား အဆိုပါ ဆက်သွယ်ရေး စနစ်များ လေ့ကျင့်ပေးရေးတို့အတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက သင့်တော်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ အဆိုပါ သင်တန်းများတွင် မသန်စွမ်းမှုဆိုင်ရာ အသိမြင်မြင့်မားရေး ပါဝင်ရမည့်အပြင် များပြားလှသော သမားရိုးကျ မဟုတ်သည့် နည်းလမ်းများ အသုံးပြုမှု ဆက်သွယ်ရေးနည်းလမ်းနှင့် ပုံစံများ ပညာရေးစနစ်များနှင့် မသန်စွမ်းသူများ အား အထောက်အကူပြုပစ္စည်းသုံးစွဲရေးတို့လည်း ပါဝင်စေရမည်။

၅။ မသန်စွမ်းသူများသည် ယေဘုယျ အဆင့်မြင့်ပညာ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ၊ သက်ကြီးပညာရေးနှင့် ဘဝတစ်သက်တာ အစဉ်လေ့လာသင်ယူရေးကို အခြားသူများနည်းတူ ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ၊ ရယူလက်ခံနိုင်စွမ်းရှိမှု သေချာ အောင်ပိုင်ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက လိုအပ်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်

မသန်စွမ်းသူများအတွက် သ
စီစဉ်ပေးမှုကိုလည်း သေချာအောင် ပြုလုပ်ပေး ရမည်။

င့်တော်လျော်ကန်သော နေရာထိုင်ခင်း

အပိုဒ် (၂၅)

ကျန်းမာရေး

မသန်စွမ်းသူများတွင် အမြင့်ဆုံးရရှိနိုင်သော ကျန်းမာရေး စံနှုန်းကို မသန်စွမ်းကို အခြေပြု၍
ခွဲခြားမရှိဘဲ ရ ယူခံစားခွင့် ရှိကြောင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။ ထို့အပြင် ကျားမ ခွဲခြားသော
ကျန်းမာရေး ပြန်လည်ထူထောင်မှုလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုများအားလုံးကို
မသန်စွမ်းသူများ အလွယ်တကူ ရယူ သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် သင့်တော်သော အစီအမံအားလုံးကို ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။
အထူးသဖြင့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံ များသည်-

- (က) မသန်စွမ်းသူများအား လိင်မှုဆိုင်ရာနှင့် မျိုးဆက်ပွားရေး ကျန်းမာရေးနှင့်
လူဦးရေအခြေပြု ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအပါအဝင် တူညီသော အဆင့်အတန်း၊ အရည်အသွေး၊
စံချိန်အတိုင်း အ ခမဲ့ (သို့) ၎င်း တို့ ကျခံနိုင်သော နှုန်းထားဖြင့်
ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အခြားသူများအား
ဖြည့်ဆည်းပေးသကဲ့သို့ပင် ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။
- (ခ) အထူးသဖြင့် ၎င်း တို့၏ မ သန်စွမ်းမှုကြောင့် မသန်စွမ်းသူများအတွက် လိုအပ်နေသော
အဆိုပါ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် မသန်စွမ်းမှုကို စောစီးစွာ
ရှာဖွေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းခြင်းအပြင် ကလေးသူငယ်များနှင့်
သက်ကြီးရွယ်အိုများအကြား
မသန်စွမ်းမှုများ ထ ပ်မံဖြစ်ပွားမှု
အနည်းဆုံးဖြစ်စေရေးနှင့်
ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးတို့အတွက် စီမံထားသော ဝန် ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများသည် ပါဝင်အော
င် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ဂ) အဆိုပါ ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို ကျေးလ က်ဒေသများအပါအဝင် ရပ်ရွာ
လူထု၏ ဖြစ်နိုင်သမျှ အနီးစပ်ဆုံး ရပ်ရွာဒေသတွင်ပင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ဃ) အခြားသူများနည်းတူ မ သန်စွမ်းသူများအား တူညီသော အရည်အသွေးမီ ကျန်းမာရေး
ဝန်ဆောင် မှုလုပ်ငန်းများ ဖြည့်ဆည်းပေးရေးအတွက် ကျန်းမာရေးစွမ်းကျင်သူပညာရှ
င်များ လိုအပ်မည် ဖြစ် သ ည်။ အ ဆိုပါ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင်
အခမဲ့စနစ်အပါအဝင် အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများကို စံကျင့်ဝတ်များ
ချမှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးခြင်း သင်တန်းများ ပေးခြင်း တို့ဖြင့် မ သန်စွမ်းသူများ၏
လူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ကိုယ်ပိုင်စီမံခန့်ခွဲခွင့်နှင့် လိုအပ်ချက်များ နှင့်
ပတ်သက်သော အသိပညာပေးရေးလုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။
- (င) နိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသော
ကျန်းမာရေးအာမခံနှင့် အသက်အာမခံလုပ်ငန်းများတွင် မသန်စွမ်းသူများအား ထိုသို့ အာမခံ
မျိုးမထားရန် ခွဲခြားခြင်းကို
တားမြစ်ရမည့်အပြင် တရားသဖြင့် ညီညွတ်မျှတအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (စ) မသန်စွမ်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု (သို့) ကျန်းမာရေး၊
ဝန်ဆောင်မှု (သို့) အစာရေစာ စသည့်တို့ကို ခွဲခြားငြင်းဆိုခြင်းမှ ကြိုတင်ကာကွယ်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၂၆)

ထူထောင်မှုနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်မှု

၁။ မသန်စွမ်းသူများသည် မှီခိုမှု အ နည်းဆုံးဖြင့် ရပ်တည်ကာ ယင်းအခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေး၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာရပ်များတွင် အကောင်းဆုံး ရပ်တည်ကာ ယင်းအခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရေးနှင့် လူ့ဘဝကဏ္ဍပေါင်းစုံတွင် အပြည့်အဝဆုံး ဝင်ဆံ့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး တို့အ တွက်

မသန်စွမ်းသူများနှင့် ရွယ်တူ၊ ဘဝတူခြင်း ကူညီပံ့ပိုးပေးမှုတို့ ပါဝင်သည့် ထိရောက်သင့်တော်သော အစီအမံများကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤသို့

စီမံဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ပြီးပြည့်စုံသော ထူထောင်ရေးနှင့် ပြည်လည်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် များကို ဖွဲ့စည်း၊ အားဖြည့်တိုးချဲ့ရမည်။ အထူးသဖြင့်

ကျန်းမာရေး၊ အလုပ်အကိုင်၊ ပညာရေးနှင့် ပညာရေးနှင့် လူမှုရေးနယ်ပယ်များတွင် အလေးပေးဆောင်ရွက်ရမည်။ အဆိုပါ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ သည်-

(က) ဖြစ်နိုင်သမျှ အစောဆုံးအဆင့်တွင် စတင်ရမည့်အပြင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် စွမ်းဆောင်မှု ကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ စည်းကမ်းတကျ အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်မှုအပေါ် အခြေပြုရမည်။

(ခ) ရပ်ရွာနှင့် အလှူအဖွဲ့အစည်းတို့၌ ထောင့်ပေါင်းစုံမှ ပေါင်းစည်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကို ကူညီပံ့ပိုး ပေးရမည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများသည် စေတနာ့ဝန်ထမ်း လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ရမည့်အပြင် ယင်းတို့ကို ကျေးလက်ဒေသများ အပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများ နေထိုင်ရာရပ်ရွာနှင့် အနီးစပ်ဆုံးဒေသတွင် အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်ရမည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင် နေကြ ကသော ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ဝန်ထမ်းများအား အစပျိုးလေ့ကျင့်မှုနှင့် အဆက်မပြတ် လေ့ကျင့်မှု သင်တန်းများ တိုးတက်မြှင့်မားလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၃။ မသန်စွမ်းသူများသည် ထူထောင်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်နေကြသဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် အကူအားပြုကိရိယာများနှင့် နည်းပညာနှင့် ပုံစံများ အလွယ်တကူရရှိရေး၊ အသိပညာဗဟုသုတနှင့် အသုံးပြုရေး တိုးတက်မြှင့်မားလာအောင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

အပိုဒ် (၂၇)

လုပ်ငန်းနှင့် အလုပ်အကိုင်

၁။ မသန်စွမ်းသူများသည်လည်း အခြားသူများနည်းတူ တန်းတူညီမျှ အ လုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။ ဤအခွင့်အရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်နိုင်ခွင့်ရှိသော (သို့) မသန်စွမ်းသူများ အတွက် ပါဝင်ပေါင်းစည်းနိုင်၍ အလွယ်တကူရရှိနိုင်သည့် တံခါးဖွင့်လှစ်အားဈေးကွက်တွင် ဖြစ်စေ၊ အလုပ်ခွင်ဝန်း ကျင်တွင် ဖြစ်စေ

အလုပ်လုပ်၍ အသက်မွေးမှုပြုနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းလည်းပါဝင်သည်။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း မသန်စွမ်းဖြစ်လာသူများအတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရေးအပြင် သင့်တော်သောလုပ်ငန်းများ ဆောင် ရွက်ခြင်း အပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများ၏ အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် တိုးတက်လာစေရန် ဆောင် ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်

(က) အလုပ်မျိုးစုံနှင့် ပတ်သက်သည့် မည်သည့်အကြောင်းကိစ္စတွင်မဆို မသန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ ခွဲခြားခြင်းကို ပိတ်ပင်ထားခြင်းဖြစ်ရမည်။ ယင်းတို့တွင် လူသစ် စုဆောင်းထားခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင်၊

လုပ်ငန်းအဆက်မပြတ် လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အသက်မွေးမှု အတတ်ပညာတိုးတက်မှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်း၍ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများပါဝင်သည်။

- (ခ) မသန်စွမ်းသူများအား အခြားသူများနည်းတူမျှတ၍ အထောက်အကူပြုသော အလုပ်အခြေအနေ ရရှိပိုင်ခွင့်ကို ရရှိစေရမည်။ ယင်းတို့တွင် အခွင့်အရေးတန်းတူညီမျှမှုနှင့် အလုပ်အတွက် ဉာဏ်ပူ ဇော်ခ တန်းတူညီမျှ ရရှိခွင့်၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်း၍ ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည့်စုံသော လုပ်ငန်းခွင် အခြေ အနေ ရရှိပိုင်ခွင့် တားမြစ်ထိန်းချုပ်ခြင်းများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်နှင့် နစ်နာကြေးရပိုင်ခွင့်တို့ ပါဝင်သည်။
- (ဂ) မသန်စွမ်းသူများသည် အခြားသူများနည်းတူ ၎င်းတို့၏ လုပ်အားနှင့် အလုပ်သမားသမဂ္ဂ အခွင့် အရေးများကို ရရှိခံစားမှု သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ဃ) မသန်စွမ်းသူများအား အထွေထွေနည်းပညာနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှု အစီအစဉ်များ၊ အလုပ်အကိုင်နေရာချထားမှု လုပ်ငန်းများ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် စဉ်ဆက် မပြတ် လေ့ကျင့်ရေးလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်လွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်အောင် ကူညီဆောင်ရွက် ပေးရ မည်။
- (င) လုပ်အားဈေးကွက်တွင် မ သန်စွမ်းသူများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းနှင့် အသက်မွေးကျောင်းပညာရပ် တိုးတက်စေမှု၊ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေ ထိန်းသိမ်းမှုနှင့် လုပ်ငန်းခွင် ပြန်လည် ဝင်ရောက်မှုများ တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (စ) ကိုယ်ပိုင်အလုပ်အကိုင်၊ စီးပွားရေး စွမ်းဆောင်ရည်ဖြစ်စေမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်ရန်နှင့် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ စတင်တည်ထောင်မှုစသည့် အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်မြှင့်မား အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ဆ) အများပြည်သူဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် မသန်စွမ်းသူများကိုလည်း အလုပ်ခန့်ထားရမည်။
- (ဇ) ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ၌ မ သန်စွမ်းသူများအလုပ်အကိုင် ရရှိခန့်ထားနိုင်မှု တိုးတက်ခိုင်မာရန် အတွက် သေချာသော ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ အပိုဆု အပါအဝင် အခြားရပိုင်ခွင့်များ ပါဝင်နိုင်သည့် သင့်တော်သော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များချမှတ်ခြင်းဖြင့် တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေး ရမည်။
- (ဈ) လုပ်ငန်းခွင်တွင် မ သန်စွမ်းသူများ ဝင်ထွက်သွားလာလုပ်ကိုင်ရန် လွယ်ကူသည့် သင့်တော်လျော် ကန်သော နေရာထိုင်ခင်း စီစဉ်ပေးရမည်။
- (ည) လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော လုပ်အားဈေးကွက်၌ မသန်စွမ်းသူများလုပ်ငန်း အထွေထွေရရှိရေး မြှင့်မား အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။
- (ဋ) မသန်စွမ်းသူများအတွက် အ သက်မွေးကျောင်းနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု အ တတ်ပညာဆိုင်ရာ ပြန်လည် ထူထောင်ရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်တွင် စွဲမြဲရေးနှင့် အလုပ်ခွင်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိရေး အစီအစဉ်များ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၂။ မသန်စွမ်းသူများအား ကျွန်ုပ်တို့အဖြစ် (သို့) အ သက်မွေးအစေအဖြစ် ထိန်းသိမ်းထားခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသ ည့်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့အား အဓမ္မခိုင်းစေခြင်း (သို့) မလုပ်မနေရခိုင်းစေခြင်း မပြုရန် အခြားသူများနည်းတူ အကာအကွယ်ပေးခံရမှု ရရှိစေရမည်။

အပိုဒ် (၂၈)

ပြည့်စုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းနှင့် လူမှုရေးအကာအကွယ်ပေးမှု

၁။ မသန်စွမ်းသူများကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအတွက် ပြည့်စုံသော လူနေမှု အဆင့်အတန်း ရပိုင်ခွင့် ရှိသည်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက

အသိအမှတ်ပြုသည်။ ပြည့်စုံသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းဟုဆိုရာတွင် လုံလောက် သော စားနပ်ရိက္ခာ အဝတ်အထည်နှင့် အိုးအိမ်တို့အပြင် လူနေမှုအခြေအနေ အမြဲမပြတ် တိုးတက်မြှင့်မားမှုတို့ ပါဝင် သည်။ ထို့ကြောင့် ဤမ သန်စွမ်းမှုကို အခြေပြု၍ အခွင့်အရေးခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် အကာ အကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် သင့်တော်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၂။ မသန်စွမ်းသူများအား လူမှုရေး အကာအကွယ်ပေးခွင့်ရှိကြောင်းနှင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို မသန်စွမ်းမှုအပေါ် အခြေပြုခွဲခြားမှုမရှိဘဲ ပြည့်စုံစွာရယူ ခံစားခွင့် ရှိကြောင်းကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအခွင့်အရေးကို အကာအကွယ်ပေးရန်နှင့် တိုးတက်မြှင့်မားလာစေရန် အောက်ပါလုပ်ငန်းများပါဝင်သော သင့်တော်သည့် အစီအမံများကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်သည့်အခါ-

- (က) မသန်စွမ်းသူများအား သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ တန်းတူညီမျှ ရရှိရေး၊ သင့်တော်ပြီး စရိတ်ကျ ခံနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အကူအားပြု ကိရိယာများနှင့် မသန်စွမ်းနှင့် ဆက်စပ်လိုအပ် သော အခြားအကူအညီများကို သေချာစေရန်၊
- (ခ) မသန်စွမ်းသူများအထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းအမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းမိန်းကလေးများနှင့် မသန်စွမ်း သက်ကြီးရွယ်အိုများအား လူမှုရေး အ ကာအကွယ်ပေးမှု အစီအစဉ်များနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ရရှိခံစားမှု သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊
- (ဂ) ဆင်းရဲနွမ်းပါးသော မသန်စွမ်းသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများအား ပြည့်စုံသော လေ့ကျင့် သင် ကြားမှုများ၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးအကြံပေးမှု၊ ငွေကြေးအကူအညီနှင့် ယာယီစောင့်ရှောက်မှုတို့ အပါအဝင် မသန်စွမ်းမှုနှင့် ပတ်သက်သော ကုန်ကျစရိတ်များကို သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရက ကူညီ ပံ့ပိုးမှုသေချာစွာပေးရန်၊
- (ဃ) ပြည်သူ့အိုးအိမ်စီမံကိန်းများတွင် မသန်စွမ်းသူများ နေအိမ်ရရှိမှု သေချာစေရန်၊
- (င) အငြိမ်းစားအကျိုးခံစားခွင့်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို မသန်စွမ်းသူများတန်းတူ ရရှိခံစားမှု သေချာ စေရန်တို့ ပါဝင်သည်။

၂၀/၁/၂၀၁၇

အပိုဒ် (၂၉)

နိုင်ငံရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဝနယ်ပယ်များ၌ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများအား အခြားသူများနည်းတူ နိုင်ငံရေး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိမှုကို အာမခံရမည်။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည်-

- (က) မသန်စွမ်းသူများသည် အခြားသူများနည်းတူ နိုင်ငံရေးနှင့် ပြည်သူ့ဘဝနယ်ပယ်များ၌ ကိုယ်တိုင် ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စားလှယ်ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်၍ဖြစ်စေ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိမှုသေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ ယင်းတို့တွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ တန်းတူမဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ကိုယ်တိုင်ရွေး ချယ်ပိုင်ခွင့် ရရှိမှုသေချာစေရေးအတွက်-

(၁) မဲပေးရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ အကူအညီပေးမှုများနှင့် အသုံးဆောင်ပစ္စည်းများသည် မသန်စွမ်းသူ များအတွက်

သင့်တော်မှု၊ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်ရန် လွယ်ကူမှု၊ အလွယ်တကူ နားလည်သဘောပေါက်မှု အသုံးပြုနိုင်မှု ရှိရမည်။

(၂) ရွေးချယ်တင်မြောက်ပွဲနှင့် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူပွဲတို့၌ မသန်စွမ်းသူတို့အား လျှို့ဝှက်ဆန္ဒမဲပေးနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ခြိမ်းခြောက်ခံရခြင်းမရှိဘဲ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကာကွယ်ပေးရမည်။ ထို့အပြင် ယှဉ်ပြိုင်ရွေးချယ်ခံ၍ ရုံးဖွင့် လှစ်ရေး၊ အစိုးရအဖွဲ့၏ အဆင့်တိုင်း၌ ပြည်သူ့ရေးရာလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရေးတို့တွင် အကူအားပြု ကိရိယာများနှင့် နည်းပညာအသစ်များ အသုံးပြုရေးတို့အတွက် အဆင်ပြေအောင်စီစဉ်ပေးရမည်။

(၃) မသန်စွမ်းသူများသည် မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူများအပြင် ၎င်းတို့၏ဆန္ဒကို လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် နှင့် ၎င်းတို့၏ဆန္ဒအတိုင်းမဲပေးနိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်အရ လိုအပ်ပါက မဲထည့်ရာ၌ ၎င်းတို့၏ စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ်သောသူ၏ အကူအညီဖြင့် မဲထည့်ခြင်းကို ခွင့်ပြုရမည်။

(ခ) ပြည်သူ့ရေးရာလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ အခြားသူများနည်းတူ မသန်စွမ်းသူများကိုလည်း ခွဲခြားမှု မရှိဘဲ တန်းတူထိရောက်ပြည့်ဝစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေနိုင်သည့် ဝန်းကျင်တစ်ခုကို တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းအောင် ဆောင်ရွက်ရမည့် အောက်ပါလုပ်ငန်းများ ပါဝင်သောပြည်သူ့ရေးရာ ကိစ္စရပ်များ၌ ၎င်းတို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းကို အားပေးအားမြှောက်ပြုရမည်။ ၎င်းတွင်

(၁) အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံ၏လူထုရေးရာ နိုင်ငံရေးရာတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသော အဖွဲ့အစည်း များနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(၂) နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နယ်မြေဆိုင်ရာ အဆင့်များတွင် မသန်စွမ်းသူများကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရေးအတွက် မသန်စွမ်းသူအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းထူထောင်ခြင်းနှင့် မသန်စွမ်း အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း ပါဝင်စေရမည်။

အပိုဒ် (၃၀)

ယဉ်ကျေးမှု၊ အပန်းဖြေမှု၊ အားလပ်ခွင့်နှင့် အားကစားနယ်ပယ်များ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။

၁။ မသန်စွမ်းသူများသည် အခြားသူများနည်းတူ ယဉ်ကျေးမှုဘဝ၌ တန်းတူညီမျှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အသိအမှတ်ပြုသည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက်-

- (က) ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဝတ္တုပစ္စည်းများသည် မသန်စွမ်းသူများက အလွယ်တကူ ရယူသုံးစွဲနိုင်သော ပုံစံဖြစ်ရမည်။
- (ခ) ရုပ်မြင်သံကြား အစီအစဉ်များ၊ ရုပ်ရှင်များ၊ ကဏတ်ရုံများနှင့် အခြားသော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများသည် မသန်စွမ်းသူများက အလွယ်တကူ ရယူသုံးစွဲနိုင်သော ပုံစံဖြစ်ရမည်။
- (ဂ) ကဏတ်ရုံများ၊ ပြတိုက်များ၊ ရုပ်ရှင်ရုံများ၊ စာကြည့်တိုက်နှင့် ခရီးသွား လုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖျော်ဖြေမှု (သို့) ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းနေရာများကို မသန်စွမ်းသူများက အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်ခံစားနိုင်စေရမည်။ ထို့ပြင် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အထိမ်းအမှတ်ရုပ်ထုများ အရေးပါ နေရာများသို့လည်း အလွယ်တကူချဉ်းကပ် ဝင်ရောက်သွားလာနိုင်စေ ရမည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် မသန်စွမ်းသူများ၏ တီထွင် ဖန်တီးနိုင်သော၊ အနုပညာမြောက်သော၊ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးကြွယ်ဝသော စွမ်းအင်များကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင် အကျိုးစီးပွားအတွက်သာမက

အများပြည်သူ အ ကျိုး စီးပွားအတွက်ပါ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခွင့်နှင့် အသုံးချခွင့်ရှိလာစေရန် သင့်တော်သော အစီအမံများ ချမှတ် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၃။ အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အကာအကွယ်ပေးသော ဥပဒေများတွင် မသန်စွမ်းသူများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာဝတ္တုပစ္စည်းများ အလွယ်တကူရယူသုံးစွဲခွင့်ကို ကြောင်းကျိုးဆီလျော်မှုမရှိဘဲ (သို့) ခွဲခြားမှု ပြုလုပ် လျက် ဟန့်တားနှောင့်ယှက်သည့် ပြဋ္ဌာန်းမှုမျိုး မပါဝင်စေရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများနှင့် အညီ လိုအပ်သော အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ မသန်စွမ်းသူများသည် ၎င်း တို့၏ လ က်သင်္ကေတဘာသာစကားနှင့်နားမကြားသူများ၏ ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ ထုံးစံများအပါအဝင် သီးခြားယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံနှင့် ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အထင်အရှားရှိမှုကို အခြားသူများကဲ့ သို့ပင် အသိအမှတ်ပြုခံယူခွင့်၊ အကူအညီခံယူခွင့်ရှိသည်။

၅။ မသန်စွမ်းသူများသည် အခြားသူများကဲ့သို့ပင် အ ပန်းဖြေမှု၊ အားလ ပ်မှု၊ အားကစား လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝ င်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရစေရန် ရည်ရွယ်၍ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက သင့်တော်သော အောက်ပါ အစီအမံများ ဖြစ်သည့်

- (က) အဓိက အားကစားလှုပ်ရှားမှုများ၏ အဆင့်တိုင်းတွင် မသ န်စွမ်းသူများ၏ အမြ င်မားဆုံးအတိုင်း အတာဖြင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးကို မြှင့်တင်အားပေးရန်၊
- (ခ) သီးခြား မ သန်စွမ်းအားကစားနှင့် အပန်းဖြေမှု လုပ်ငန်းများတွင် မသန်စွမ်းသူများသည် ဖွဲ့စည်းခွင့်၊ တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ခွင့်နှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိမှု သေချာစေရန် အခြားသူများနည်းတူ သင့်တော်သော လေ့ကျင့်ခန်းများ၊ သင်တန်းများနှင့် အရင်းအမြစ်များ ဖြည့်ဆည်းပေးရန်၊

(ဂ) မသန်စွမ်းသူများ၏ အားကစားလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ရာနေရာများ၊ အပန်းဖြေခြင်း နှင့် ခရီးသွားခြင်း ဆိုင်ရာ နေရာများသို့ အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက် သွားလာခွင့် သေချာအောင် ဆောင်ရွက် ရန်

(ဃ) မသန်စွမ်းကလေးငယ်များသည် အခြားသာမန် ကလေးငယ်များကဲ့သို့ပင် ကျောင်းတွင် လှုပ်ရှားမှု များ အပါအဝင် ကစားခြင်း အပ န်းဖြေခြင်း၊ အားလပ်ခြင်းနှင့် အားကစားဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် လှုပ်ရှားမှုများ၌ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရရှိမှု သေချာစေရန်၊

(င) မသန်စွမ်းသူများသည် အ ပန်းဖြေခြင်း ခရီးသွားခြင်း၊ အားလပ်ခြင်း အာကစားဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပတ်သက်နေသော အမှုထ မ်းများနှင့် အလွယ်တကူတွေ့ဆုံ ဆက်ဆံနိုင် ခွင့် သေချာစေရန်တို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၃၁)

စာရင်းအင်းနှင့် အချက်အလက်များစုဆောင်းခြင်း

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် စာရင်းအင်းနှင့် သူတေသန လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အချက်အလ က်များအပါအဝင် သင့်တော်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ယူစုဆောင်းရန်နှင့် ဤသဘောတူစာချုပ်ကို ထိရောက်စေရန် မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးတို့၌ ယင်းတို့ကို အသုံးပြုနိုင်စွမ်းရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ဤသတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ယူခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တို့သည်-

- (က) မသန်စွမ်းသူများ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလျှို့ဝှက်လုံခြုံမှုနှင့် အလေးထားမှုခိုင်မာစေရေးအတွက် သတင်း အချက်အလက် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေပြုမှု အပါအဝင် ဥပဒေနှင့်အညီ အကာအကွယ်ပြုထားရမည်။

(ခ) စာရင်းအင်းများစုဆောင်းရေးနှင့် အသုံးပြုရေးတို့၌ လူ့အခွင့်အရေး၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ အကာအကွယ်ပေးရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအသိအမှတ်ပြုစံများနှင့် ညီညွတ် ရမည်။

၂။ ဤအပိုဒ်အရ ကောက်ယူစုဆောင်းထားသော သတင်းအချက်အလက်များကို သင့်တော်သလို စုစည်း ထားရမည်။ ယင်းတို့ကို ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော တာဝန်များအား ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ၎င်းမသန်စွမ်းသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ရာတွင် တွေ့ကြုံနေရသော အတားအဆီးများကို ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ရေးနှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရေး တို့တွင်လည်းကောင်း အထောက်အကူအဖြစ် အသုံးပြုခွင့် ရှိရမည်။

၃ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် အဆိုပါ စာရင်းအင်းအချက်အလက်များကို ဖြန့်ဖြူးရန်နှင့် ယင်းတို့ကို အခြားသူများ နှင့် မသန်စွမ်းသူများအားလုံး အလွယ်တကူ ရယူသုံးစွဲခွင့်ရှိရေးတို့အတွက် တာဝန်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၃၂)

နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု
၁။ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ရည်မှန်းချက်နှင့် ဦးတည်ချက်များကို နိုင်ငံအဆင့်အကောင်အထည် ဖော်ဆောင် ရွက်ရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေးအတွက် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် အရေးကြီးကြောင်းနှင့် ယင်းကို တိုးတက်မြှင့်တင်ဖွံ့ဖြိုးအောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါကြောင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများကအသိအမှတ်ပြုသည်။ ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံအတွင်းနှင့် နိုင်ငံများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်မြှင့်တင်ဖွံ့ဖြိုး သင့်တော်သော အစီအမံများကို

ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့ပြင် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းသူအဖွဲ့အစည်းအတွင်းဖြစ်စေ၊ အကြားဖြစ်စေ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာစေရန် သင့်တော်သလို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင်-

- (က) နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ်ပါဝင်သော နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုတွင် မသန်စွမ်းသူများ ပေါင်းစည်းပါဝင်ရေးနှင့် အလွယ်တကူ ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်ပေါင်းစည်းနိုင်မှု ခိုင်မာစေ ရေး၊
- (ခ) သတင်းအချက်အလက်များ၊ အတွေ့အကြုံများ၊ သင်တန်း အစီအစဉ်များနှင့် အကောင်းဆုံး အလေ့အကျင့်များကို အပြန်အလှန်ဖလှယ်ခြင်း၊ မျှဝေခြင်းတို့ဖြင့် စွမ်းရည် တည်ဆောက်မှုကို ကူညီပံ့ပိုး ပေးရေး၊
- (ဂ) သုတေသနလုပ်ငန်းများနှင့် သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်လာအောင် ကူညီပံ့ပိုးပေးရေး၊
- (ဃ) နည်းပညာလွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြင့် အထောက်အကူပြု နည်းပညာများ အလွယ်တကူရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ အလွယ်တကူရယူသုံးစွဲနိုင်အောင် မျှဝေခြင်းတို့အပါအဝင် နည်းပညာနှင့် စီးပွားရေး ကူညီပံ့ပိုးမှုများ သင့်တော်သလို ဆောင်ရွက်ပေးရေး လုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ တာဝန်များကို အောင်မြင်ပြီးမြောက်စေရေးအတွက် ဤအပိုဒ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကြောင့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီ၏ တာဝန်များကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရ။

အပိုဒ် (၃၃)

အမျိုးသားအဆင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်ခြင်း

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည်

ဤသဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက် ၍ ဗဟိုဌာန တစ်ခု (သို့) ဗဟိုဌာနများကို အစိုးရအဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဆိုင်ရာနိုင်ငံများ၏ အဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းမှု စ နှစ်နှင့်အညီ ဖွဲ့ စည်းထားရှိရမည်။ ထို့ပြင် ကဏ္ဍအသီးသီးရှိ အဆင့်အသီးသီး၌ ဆက်နွယ်နေသော လုပ်ငန်း များကို ကူညီဖြည့်ဆည်းပေးရေးအတွက် အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရေး ယန္တရားတစ်ရပ်ထူထောင်ရေးကို လည်း စဉ်းစားဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

၂။ ဤသဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး တိုးတက်စေရန်၊ အ ကာအကွယ် ပေးရန်နှင့် ကြီး ကြပ်ရန်တို့အတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအတွင်း လွတ်လပ်သော ဖွဲ့စည်းပုံ

၃။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ၎င်းတို့အား ကိုယ်စားပြုသော အဖွဲ့ အစည်းများသည် ကြီးကြပ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်နှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်နေရမည့်အပြင် အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ် တွင် အပြည့်အဝ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရမည်။

အပိုဒ် (၃၄)

မသန်စွမ်းသူ အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီ

၁။ မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ထူထောင်ရမည်။ (ဤနေရာမှစ၍ နောင်တွင် "ကော်မတီ" ဟု ရည်ညွှန်းမည်) ထိုကော်မတီသည် ဤနေရာမှစ၍ ဖော်ပြမည့်လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက် ရမည်။

၂။ ဤသဘောတူစာချုပ် အာဏာသက်ရောက်သည့် အချိန်မှစ၍ ဤကော်မတီတွင် ကျွမ်းကျင်သူ (၁၂) ဦးဖြင့် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းရမည်။ ဤသဘောတူစာချုပ်ကို နောက်ထပ်နိုင်ငံပေါင်း (၆၀) က သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း (သို့) သဘောတူ လက်ခံခြင်းပြုပြီးပါက ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် (၆) ဦး ထပ်မံ တိုးမြှင့်လျက် အဖွဲ့ဝင်အများဆုံး (၁၈) ဦး ပါဝင်စေ ရမည်။

၃။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသည် ၎င်းတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရည်အသွေးအလိုက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်။ ၎င်းတို့ သည် စာရိတ္တမြင့်မားရမည့်အပြင် သဘောတူစာချုပ်အရ လွှမ်းခြုံသော နယ်ပယ်အသီးသီး၌ အသိအမှတ်ပြုထား သော ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အတွေ့အကြုံရှိရမည်။ ကော်မတီဝင်များအမည်စာရင်းကို တင်သွင်းသောအခါ ဤသဘောတူ စာချုပ် အပိုဒ် ၄- အပိုဒ်ငယ် (၃) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ဖိတ်ခေါ် ရမည်။

၄။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များကို ပါဝင်ဘက်နိုင်ငံများက ရွေးချယ်ရမည်။ ထိုသို့ ရွေးချယ်ရာတွင် တရားစီရင်ရေးစနစ် ၏ မဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော တောင်ပေါ် မြေပြန့်စသည့် ပထဝီအနေအထား စုံဖြန့် ကျက် ပါဝင်မှု၊ လူတန်းစားအလွှာစုံလင်မှု၊ ကျား-မ ကိုယ်စားလှယ်အမျိုးအစား ညီမျှစွာပါဝင်မှုနှင့် မသန်စွမ်းသော ကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်မှု စသည်တို့ကို ထည့် သွင်းစဉ်းစားရမည်။

၅။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံအစည်းအဝေးများမှ ရွေးချယ်၍ အမည်စာရင်းတင်သွင်းလာသူများထဲမှ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များကို လျှို့ဝှက်ဆန္ဒမဲစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်။ အဆိုပါ အစည်းအဝေးများ ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံများ စုစုပေါင်းအရေအတွက် ၃ ပုံ ၂ ပုံ

တက်ရောက်မှသာလျှင် ရွေးချယ်တင်မြောက်မှု အထမြောက်သည်။ ကော်မတီတွင် ရွေးချယ်ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ၎င်းအား ထောက်ခံမဲပေးသူအဖွဲ့ဝင်ဦးရေအများဆုံးဖြစ်ရမည့်အပြင် တက်ရောက်လာသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံကိုယ်စားလှယ်အများစု၏ ထောက်ခံမဲပေးမှုကို ရရှိရမည်။

၂၄/၁/၂၀၁၇

၆။ စတင်ဆောင်ရွက်သော ရွေးချယ်တင်မြောက်ပွဲကို ဤသဘောတူစာချုပ်အာဏာ သက်ရောက်ပြီးနောက် (၆) လထက် နောက်မကျဘဲ ကျင်းပရမည်။ ရွေးချယ် တင်မြောက်ပွဲတိုင်း၏ ကျင်းပသည့်နေ့မတိုင်မီ (၄) လ အလိုတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ရွေးချယ်ခံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်စာရင်းကို (၂) လအတွင်း တင်သွင်းရန် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က အမည်စာရင်းတင်သွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး၏ အကွရာစဉ်အလိုက် အမည်စာရင်း ကို တင်သွင်းသော နိုင်ငံအမည်နှင့် ရည်ညွှန်းကိုးကားလျက်ပြုစု၍ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသို့ တင်ပြရမည်။

၇။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များကို (၄) နှစ် တစ်ကြိမ် ရွေးချယ်တင်မြောက်ရမည်။ ၎င်းတို့သည် နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်မံ ရွေးချယ်ခံပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ပထမအကြိမ် ရွေးချယ်တင်မြောက်ပွဲတွင် ရွေးချယ်ခံရသူ ကော်မတီဝင် (၆) ဦး၏ သက်တမ်းသည် (၂) နှစ်ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ပြီးဆုံးမည်ဖြစ်ပြီး ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ရွေးချယ်တင်မြောက်ပွဲပြီးသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ် (၆) ဦး၏ အမည်စာရင်းကို အဆိုပါ အစည်းအဝေး၏ သဘာပတိက ဤပြဋ္ဌာန်းချက် အောက်ရှိ စာပိုဒ် (၅) ကို ရည်ညွှန်းလျက် မဲပေးရွေးချယ်ရမည်။

၈။ တွဲဖက်ကော်မတီဝင် (၆) ဦး ထပ်မံရွေးချယ်ခြင်းကို ဤအပိုဒ်၏ သက်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ပုံမှန် ရွေးချယ်တင်မြောက်ပွဲများတွင် ဆောင်ရွက်ရမည်။

၉။ ကော်မတီဝင်တစ်ဦးဦးသည် သေဆုံးလျှင်ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ထွက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ သူ/သူမသည် တာဝန်ဝတ္တရား များကို အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာကြောင့် ဆက်လက်မထမ်းဆောင်နိုင်တော့ကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြေငြာလျှင်ဖြစ်စေ၊ သူ/သူမအား အမည်စာရင်းတင်သွင်းသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံက အရည်အချင်းနှင့်ပြည့်စုံ၍ ဤအပိုဒ်၏ သက်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဖော်ပြထားသော လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမည့် အခြားကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးကို ခန့်ထားရမည်။

၁၀။ ကော်မတီသည် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

၁၁။ ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသောလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကော်မတီအား လိုအပ်သော ဝန်ထမ်းများနှင့် အကူအညီများ ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။ ထို့နောက် ၎င်းကနဦးအစည်းအဝေးကို စတင်ကျင်းပရမည်။

၁၂။ ဤသဘောတူစာချုပ်အရ ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသည် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ၏ သဘောတူခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ကော်မတီ၏တာဝန်ဝတ္တရားများ အရေးကြီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ညီလာခံက ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်နိုင်သည့် ကာလနှင့် အခြေအနေများအတိုင်း လုပ်ခလစာများကို ကုလသမဂ္ဂရန်ပုံငွေမှ ရရှိခံစားရမည်။

၁၃။ ကော်မတီဝင်များသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအထူးအခွင့်အရေးများနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များ ဆိုင်ရာ သဘောတူ စာချုပ်၏ သက်ဆိုင်ရာအခန်းပါ ကုလသမဂ္ဂလုပ်ငန်းအဖွဲ့၏ ကျွမ်းကျင်သူများအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော အကူအညီ များ အထူးအခွင့်အရေးများနှင့် ကင်းလွတ်ခွင့်များကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အပိုဒ် (၃၅)

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက အစီရင်ခံခြင်း

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ဤသဘောတူစာချုပ်အရ သတ်မှတ်ထားသော ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထိရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းများနှင့်ပတ်သက်သော ပြည့်စုံသောအစီရင်ခံစာ တစ်စောင်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်မှ တစ်ဆင့် ကော်မတီသို့တင်သွင်းရမည်။ အစီရင်ခံစာကို သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံ၌ ဤသဘောတူ စာချုပ်အာဏာသက်ရောက်ပြီးနောက် (၂) နှစ်အတွင်း တင်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။

၂။ ထိုသို့ တင်သွင်းပြီးနောက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် နောက်ဆက်တွဲ အစီရင်ခံစာကို အနည်းဆုံး (၄) နှစ် တစ်ကြိမ် တင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး ကော်မတီက တင်သွင်းရန် တောင်းဆိုသည့် အခါတွင်လည်း ထပ်မံရေးသားတင်သွင်း ရမည်။

၃။ ကော်မတီသည် အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်ရမည့် အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန်မှုများကို ချမှတ် ဆုံးဖြတ်ပေးရမည်။

၄။ ပြည့်စုံသော ကနဦးအစီရင်ခံစာတစ်စောင်ကို တင်သွင်းပြီးသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် နောက်ဆက် တွဲ တင်ပြသည့် အစီရင်ခံစာ၌ ယခင်ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော သတင်းအချက်အလက်များကို ထပ်မံဖော်ပြရန် မလိုအပ်ပါ။ ကော်မတီသို့ အစီရင်ခံစာတင်ပြရန် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေး၌ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြင့် ရိုးသားပွင့်လင်း သော လုပ်ငန်းစဉ်များဖြင့် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်နိုင်ပြီး ဤသဘောတူ စာချုပ် အပိုဒ် ၄- အပိုဒ်ငယ် (၃) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အပေါ် သင့်တော်မှန်ကန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ပေးနိုင်ပေသည်။

၅။ အစီရင်ခံစာများတွင် ဤသဘောတူ စာချုပ်ပါ တာဝန်ဝတ္တရားများကို အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်မှု အခြေ အနေကို ထိခိုက်စေသည့် အကြောင်းခြင်းအရာများနှင့် အခက်အခဲများကို ရည်ညွှန်းကိုးကားဖော်ပြနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၃၆)

အစီရင်ခံစာများကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ခြင်း

၁။ အစီရင်ခံစာများကို ကော်မတီက စဉ်းစားဆွေးနွေးပြီး သင့်တော်သည်ဟု ယူဆရသော အကြံပြုချက်များနှင့် ထောက်ခံချက်များကိုချမှတ်ကာ ယင်းတို့အား သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံများသို့ ပေးပို့ရမည်။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ကော်မတီက ရွေးချယ်ကောက်နှုတ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ကော်မတီသို့ ပြန်လည်ဖြေဆိုရမည်။ ဤသဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော အခြားသတင်း အချက်အလက်များကို ကော်မတီက ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ထပ်မံတောင်းဆိုနိုင်သည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်ခုသည် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် အလွန်အမင်းနောက်ကျနေပါက (သို့) ထူးခြားစွာ အချိန်လွန်နေပါက ထိုနိုင်ငံရှိ သဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများအား ပြန်လည်ဆန်းစစ်ရန်

လိုအပ်ကြောင်း ခိုင်လုံသော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရေးအတွက် အဆိုပါ နိုင်ငံများသို့ ကော်မတီက အကြောင်းကြားရမည်။ အကြောင်းကြားပြီး (၃) လ အတွင်း သက်ဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာ တင်ပြခြင်းမပြုသေးပါက ကော်မတီက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှု ဆန်းစစ်ရေးတွင် ပါဝင်ရေးအတွက် အဆိုပါ နိုင်ငံကို ဖိတ်ခေါ် ရမည်။ သက်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာတင်သွင်းသော နိုင်ငံသည် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်အပိုဒ် (၁) ပါ အတိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်။

၃။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသို့ အစီရင်ခံစာများရရှိရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ၎င်းတို့၏ အစီရင်ခံစာကို ၎င်းတို့နိုင်ငံအတွင်းရှိ အများပြည်သူကျယ်ပြန့်စွာ ရရှိနိုင် အောင် ဆောင်ရွက်ရမည်။ ထို့အပြင်အဆိုပါ အစီရင်ခံစာအပေါ် သုံးသပ်အကြံပြုထောက်ခံချက်များကိုလည်း အလွယ် တကူ ရရှိနိုင်အောင် စီစဉ်ပေးရမည်။

၅။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အစီရင်ခံစာများအရ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ် (သို့) အကူအညီလိုအပ်မှုအတွက် တောင်းဆိုချက် (သို့) ရည်ညွှန်းချက်ကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးရေးအတွက် ကော်မတီသည် သင့်တော်သည် ဟု ယူဆသည့်အတိုင်း အထူးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂရန်ပုံငွေနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များနှင့် အခြားကျွမ်းကျင်မှု ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသို့ တောင်းဆိုချက် (သို့) ရည်ညွှန်းချက်များကို ကော်မတီ၏ စုံစမ်းလေ့လာမှု၊ အကြံပေး ထောက်ခံချက်များနှင့်အညီ အထူးအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည်။

အပိုဒ် (၃၇)

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ကော်မတီအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတိုင်းသည် ကော်မတီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည့်အပြင် ကော်မတီဝင်များက ၎င်းတို့အား ပေးအပ်ထားသော အခွင့်အာဏာကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်ရေး၌ အကူအညီပေးရမည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ကော်မတီ၏ ဆက်ဆံရေးတွင် ဤသဘောတူစာချုပ်ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အမျိုးသားစွမ်းအားစုကို မြှင့်တင်ရာ၌ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအပါအဝင် လျော်ကန်သော နည်းလမ်းများကို ကော်မတီက အပြန်အလှန်စဉ်းစားပေးရမည်။

အပိုဒ် (၃၈)

ကော်မတီနှင့်အခြားအဖွဲ့အစည်းများဆက်ဆံရေး

ဤသဘောတူစာချုပ်ကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဤသဘောတူစာချုပ်အရ လွှမ်းခြုံထားသောနယ်ပယ်များတွင် နိုင်ငံတကာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို အားပေးရေးတို့အတွက်-

(က) အထူးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများသည် ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရာ၌ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာအတွင်း

ကျရောက်ဘိသကဲ့သို့ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။ ဤသဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေး၌ ကော်မတီသည်အထူးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားကျွမ်းကျင်သောအဖွဲ့အစည်းများကို ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာအတွင်း ကျရောက်သော နယ်ပယ်များ၌ ကျွမ်းကျင်သော အကြံဉာဏ်များပေးရန် သင့်တော်သည်ဟု မှတ်ယူ၍ ဖိတ်ကြားရမည်။ ကော်မတီသည် ဤသဘောတူစာချုပ်အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးတွင် အထူးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်းများအား ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်း ရပ်များအတွင်း ကျရောက်သော နယ်ပယ်အသီးသီးအတွက် ဆောင်ရွက်မှုအစီရင်ခံစာများကို တင်ပြရန် ဖိတ်ခေါ် နိုင်သည်။

(ခ) ကော်မတီသည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အာဏာများကို ထုတ်ပြန်ရာတွင် ၎င်း၏ သက်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာရေးသားမှုလမ်းညွှန်များ၊ သုံးသပ်အကြံပြုချက်များနှင့်ယေဘုယျထောက်ခံချက်များ တသမတ်တည်း ရှိစေရေးနှင့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာ၌ ပုံတူကူးချခြင်း၊ လုပ်ငန်းများ ထပ်နေခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးသဘောတူ စာချုပ်များအရ ဖွဲ့စည်းထားသော အခြားဆက်စပ်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်နှီးနှော အကြံဉာဏ် ရယူခြင်း ပြုရမည်။

အပိုဒ် (၃၉)

ကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာ

ကော်မတီသည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သော အစီရင်ခံစာကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံနှင့် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးကောင်စီတို့သို့ (၂) နှစ် တစ်ကြိမ် တင်သွင်းရမည်။ ထို့ပြင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများမှ အစီရင်ခံစာများအပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များနှင့် ရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် အခြေပြု၍ အကြံပြုချက်များနှင့် ထောက်ခံချက်များကိုလည်း ပြုလုပ်တင်သွင်းနိုင်သည်။ အဆိုပါ အကြံပြုချက်များနှင့် ယေဘုယျ ထောက်ခံချက်များတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက ဝေဖန်သုံးသပ်ချက်များရှိပါက ယင်းတို့နှင့်အတူ ကော်မတီ၏ အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။

အပိုဒ် (၄၀)

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ

၁။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ဤသဘောတူစာချုပ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော မည်သည့်ကိစ္စရပ်ကို မဆို စဉ်းစားဆွေးနွေးရန်အတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ညီလာခံတွင် ပုံမှန်တွေ့ဆုံရမည်။

၂။ ဤသဘောတူစာချုပ် အာဏာသက်ရောက်ပြီးနောက် (၆) လထက် နောက်မကျစေဘဲ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံကို ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကျင်းပပေးရမည်။ နောက်ဆက်တွဲအစည်းအဝေးများကို နှစ်နှစ် တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံဆုံးဖြတ်ချက်အရ ဖြစ်စေ၊ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်း ရေးမှူးချုပ်က ကျင်းပပေးရမည်။

အပိုဒ် (၄၁)

သဘောတူ စာချုပ် ထိန်းသိမ်းသူ

ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ဤသဘောတူစာချုပ်ကို လက်ခံ ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်သူဖြစ်သည်။

အပိုဒ် (၄၂)

လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း

ဤသဘောတူစာချုပ်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များက လက်မှတ်ရေးထိုးရန် အတွက် ၂၀၀၇-ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃၀) ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့ရှိ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ချုပ်ရုံး၌ ဖွင့်လှစ်ထားရှိ ရမည်။

အပိုဒ် (၄၃)

စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် သဘောတူချက်

ဤသဘောတူစာချုပ်သည် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံများ၏ သဘောတူချက်အရ အတည်ဖြစ်စေရ မည့်အပြင် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့ များ၏ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးမှုဖြင့် တရားဝင်ခိုင်မာစေရမည်။ ဤသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုရသေးသော နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေး အဖွဲ့ အစည်းများ သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးရေးအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားရမည်။

အပိုဒ် (၄၄)

ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များ

၁။ "ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့" ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ပေးထားသောဒေသ တစ်ခုအတွင်းရှိ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်နိုင်ငံများက တူထောင်ထားသော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ယင်း၏ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်း ထားသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုကို အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ယင်းအဖွဲ့အစည်းသို့ လွှဲပြောင်းပေး ကြရမည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ တရားဝင် အတည်ပြုရေး (သို့) သဘောတူညီရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့် ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းထားသောကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုမာဏနှင့် ပတ်သက်ပြီး ခိုင်မာသော မည်သည့် ပြောင်းလဲမှုမျိုးကို မဆို သဘောတူစာချုပ် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သူထံသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

၂။ ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ ရည်ညွှန်းထားသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှု အကန့်အသတ် အတွင်းမှ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းမျိုးများသို့ ပါဝင်ရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။

၃။ ဤသဘောတူစာချုပ် အပိုဒ် ၄၅ စာပိုဒ် ၁ နှင့် အပိုဒ် ၄၇၊ စာပိုဒ် ၂ နှင့် ၃ တို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များက တင်သွင်းသော မည်သည့် သဘောတူစာချုပ်ကိုမဆို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း မပြုရ။

၄။ ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့အစည်းများ သည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ၌ ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် ဆန္ဒမဲအရေအတွက်သည် ဤသဘောတူစာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်လည်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်လည်းဖြစ်သော

နိုင်ငံအရေအတွက်နှင့် တူညီရမည်။ အကယ်၍ ယင်းအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ဤမဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြုလျှင် အပြန်အလှန်အားဖြင့် အဆိုပါအဖွဲ့အစည်းသည် ယင်းမဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးမပြုရ။

အပိုဒ် (၄၅)

သဘောတူစာချုပ် အာဏာသက်ရောက်ခြင်း

၁။ ဤသဘောတူစာချုပ်သည် အတည်ပြုချက် (သို့) သဘောတူအထောက်အထား စာချုပ် ၂၀-ခု မြောက် (နိုင်ငံ ၂၀ မြောက်) တင်သွင်းပြီးနောက် (၃၀) ရက်ပြည့်သည့်နေ့တွင် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည်။

၂။ အဆိုပါ သဘောတူစာချုပ်သည် ၂၀-ခု မြောက် တင်သွင်းပြီးနောက် ဤသဘောတူစာချုပ်ကို အတည်ပြုခြင်း၊ တရားဝင်ခိုင်မာစေခြင်း (သို့) တရားဝင် လက်ခံခြင်းပြုသော နိုင်ငံတစ်ခုစီ သို့မဟုတ် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့ တစ်ခုစီအတွက် ၎င်းက ယင်းသို့ အတည်ပြု သဘောတူလက်ခံကြောင်း အထောက်အထားစာချုပ်တင်သွင်းပြီးနောက် ၃၀- ရက် ပြည့်မြောက်သည်နေ့တွင် ဤသဘောတူစာချုပ် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည်။

အပိုဒ် (၄၆)

ခြွင်းချက်

၁။ ဤသဘောတူစာချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသော ခြွင်းချက်များကို ခွင့်ပြုလိမ့်မည်မဟုတ်။

၂။ ခြွင်းချက်များကို အချိန်မရွေး ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၄၇)

ပြင်ဆင်ခြင်း

၁။ မည့်သည်ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံမဆို ဤသဘောတူစာချုပ်အတွက် ပြင်ဆင်ချက်တစ်ရပ်ကို အဆိုပြုနိုင်သည်။ ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းမည်။ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က မည်သည့် အဆိုပြု ပြင်ဆင်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍မဆို ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံတွင် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရန် သင့်မသင့်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ဆက်သွယ် အကြောင်းကြားရမည်။ ထိုသို့ အကြောင်းကြားသည့်နေ့မှစ၍ (၄) လအတွင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အနည်းဆုံး ၃ ပုံ တစ်ပုံက ညီလာခံ ခေါ်ယူရန် သဘောတူလျှင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ ကမထပြုမှုဖြင့် အဆိုပါ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံကို ကျင်းပပေးရမည်။ တက်ရောက်လာသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများစု၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံက ဆန္ဒမဲပေး၍ ချမှတ်ခဲ့သော မည်သည့် ပြင်ဆင်ချက်မျိုးကိုမဆို အတည်ပြုချက်ရယူရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသို့ တင်သွင်းရမည်။ ထို့နောက် ယင်းပြင်ဆင်ချက်ကို လက်ခံရေးအတွက် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသို့ တင်ပြရမည်။

၂။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်၏ စာပိုဒ် (၁) နှင့်အညီ ချမှတ်အတည်ပြုခဲ့သော မည်သည့် ပြင်ဆင်ချက်မျိုးမဆို ပြင်ဆင်ချမှတ်သည့်နေ့၌ လက်ခံကြောင်းတင်သွင်းသည့် အထောက်အထား အရေအတွက်သည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အရေအတွက်၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံ ပြည့်မှီပြီးသည့်နေ့၏ နောက် ၃၀ ရက် မြောက်သည့်နေ့၌ စတင် အာဏာသက်ရောက်သည်။

ထို့နောက် ယင်းပြင်ဆင်ချက်သည် မည်သည့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတွင်မဆို လက်ခံကြောင်း ယင်းနိုင်ငံက တင်သွင်းသည့် နေ့မှစပြီး နောက်ရက်ပေါင်း ၃၀-ပြည့်သည့်နေ့တွင် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည်။ ယင်းပြင်ဆင်ချက်တစ်ရပ်သည် ယင်းကို သဘောတူ လက်ခံသော နိုင်ငံများ၌ သာလျှင် အာဏာသက်ရောက်စေရမည်။

၃။ ပြင်ဆင်ချက်တစ်ရပ်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ညီလာခံက အများသဘောတူဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး ဤပြဋ္ဌာန်းချက်၏ စာပိုဒ် (၁) အရ ချမှတ်အတည်ပြုခဲ့ပြီး ယင်းပြင်ဆင်ချက်သည် အပိုဒ် ၃၄၊ ၃၈၊ ၃၉ နှင့် ၄၀ တို့နှင့် လုံးဝ သက်ဆိုင်မှု မရှိခဲ့လျှင် ယင်းပြင်ဆင်ချက်ချမှတ်သည့်နေ့၌ လက်ခံကြောင်းတင်သွင်းသည့် အထောက်အထားအရေအတွက်သည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအရေအတွက်၏ ၃ ပုံ ၂ ပုံ ပြည့်မီပြီးသည့် နေ့မှစပြီး နောက် ၃၀- မြောက်သည့်နေ့မှ စ၍ ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံအားလုံးတွင် အာဏာသက်ရောက်သည်။

အပိုဒ် (၄၈)

ပျက်ပြယ်ကြောင်းကြေညာခြင်း

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဤသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံအဖြစ်မှ ရပ်စဲလိုကြောင်း ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ စာဖြင့် အကြောင်းကြား နိုင်သည်။ ဤသို့ ရပ်စဲခြင်းသည် အထွေထွေအတွင်းရေး မှူးချုပ်ထံ အကြောင်းကြားစာရရှိသည့်နေ့မှစ၍ ၁ နှစ်အကြာတွင် အကျိုးသက်ရောက်စေရမည်။

အပိုဒ် (၄၉)

အလွယ်တကူဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်သော ပုံစံ

ဤသဘောတူစာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာများကို အလွယ်တကူ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်သော ပုံစံဖြင့် ရေးသားထား ရပါမည်။

အပိုဒ် (၅၀)

သဘောအဓိပ္ပါယ်ဝင်မှန်ခြင်း

အာရပ်၊ တရုတ်၊ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှားနှင့် စပိန်ဘာသာစကားဖြင့် ရေးသားထားသော ဤသဘောတူစာချုပ်၏ အကြောင်းအရာများသည်လည်း တူညီစစ်မှန်သော သဘောအဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ရမည်။ ဤသဘောတူစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရများ၏ အာဏာကုန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသူများက သဘောတူ ကြောင်းသက်သေအဖြစ်အောက်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြပါသည်။

မသန်စွမ်းသူအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်၏

နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် အောက်ပါတို့ကို သဘောတူညီခဲ့ကြပါသည်။

အပိုဒ် (၁)

၁။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် မသန်စွမ်းသူ အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မတီ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်းရှိ တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များ (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်စုများထံမှဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့သည် ယင်းနိုင်ငံက သဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းများ လိုက်နာပျက်ကွက်မှုကို ခံစားနေရသူဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်း တင်ပြချက်ကို ကော်မတီက ဆက်သွယ်လက်ခံရယူစဉ်းစားဆုံးဖြတ်နိုင်သော စွမ်းရည် အပြည့်အဝရှိသည်ဟု အသိ အမှတ်ပြုသည်။

၂။ သဘောတူစာချုပ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ် ၏ ပါဝင်ဖက်မဟုတ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ဆက်သွယ်ခြင်းကို ကော်မတီက လက်ခံမည်မဟုတ်ပါ။

အပိုဒ် (၂)

အောက်ပါ

- (က) အမည်မဖော်လိုသော ဆက်သွယ်မှု။
- (ခ) ဆက်သွယ်မှုတွင် အခွင့်အရေးအလွဲသုံးစားခံရမှုကို တင်ပြသည့် ဆက်သွယ်မှုမျိုးဖြစ်ခြင်း (သို့) သဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ်ရပ်နှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသော ဆက်သွယ်မှုမျိုးဖြစ်ခြင်း။
- (ဂ) ကော်မတီက အလားတူကိစ္စမျိုးကို စစ်ဆေးပြီးပြင်ခြင်း (သို့) နိုင်ငံတကာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု (သို့) ဖြေရှင်းမှု လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုအရ ဆောင်ရွက်ပြီး (သို့) ဆောင်ရွက်ဆဲ ကိစ္စဖြစ်ခြင်း။
- (ဃ) ရနိုင်သမျှသော ပြည်တွင်းဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုများ ကုန်ဆုံးမှုမရှိသေးခြင်း၊ ဖြေရှင်းနည်းများကို အသုံးပြုရာတွင် မလိုလားအပ်ပဲ အချိန်ကြာမြင့်နေပါက (သို့) ကျေနပ်လောက်သော ဖြေရှင်းမှုမျိုးမဟုတ်ပါက အဆိုပါ ဆက်သွယ်မျိုးကို ခွင့်ပြုရန် မလိုလားခြင်း။
- (င) ဆက်သွယ်ချက်သည် တမင် လုပ်ကြံထားကြောင်း ထင်ရှားခြင်းနှင့် အထောက်အထားခိုင်လုံမှုမရှိခြင်းနှင့်
- (စ) အချက်အလက်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတွင် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်အတည် ပြုပြီးနောက် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိဘဲ ယင်းနေ့မတိုင်မီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အချက်အလက်များဖြစ်ခြင်း စသည့် အခြေအနေမျိုးတွင် ကော်မတီက ဆက်သွယ်လာခြင်းကို ခွင့်မပြုရန် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်ရမည်။

အပိုဒ် (၃)

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူ စာချုပ်အပိုင်း (၂) ၏ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ကော်မတီသည် ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက အလေးထားရန် လျှို့ဝှက်တင်ပြလာသော မည်သည့် ဆက်သွယ်မှုမျိုးမဆို လက်ခံဆောင်ရွက်ရမည်။ ကော်မတီ၏ အကြောင်းကြားချက်ကို လက်ခံရရှိသော နိုင်ငံသည် ဖြစ်ပွားသည့်အကြောင်းရင်းနှင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုရှိပါက ယင်းဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးမှုကိုပါ အကျိုးအကြောင်းဖော်ပြ၍ ကော်မတီသို့ (၆) လအတွင်း စာဖြင့် ရေးသား၍ ဖြေရှင်းချက်ဖြစ်စေ၊ တင်ပြချက်ဖြစ်စေ တင်ပြရမည်။

အပိုင်း (၄)

၁။ ဆက်သွယ်အကြောင်းကြားချက်တစ်ရပ်ကို ရရှိပြီး အကျိုးအပြစ် တစ်ရပ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုမီ ကော်မတီက သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံသို့ အရေးပေါ် မေတ္တာရပ်ခံစာ တစ်စောင် ပေးပို့ရမည်။ ယင်းတွင် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံအနေဖြင့် ကြားကာလအတွင်း၌ ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သော ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံရသူ (သို့) ကျူးလွန်ခံရသူများအပေါ် ပြုပြင်၍ မရသော နစ်နာမှုမျိုးဖြစ်ပွားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန် ဆောင်ရွက်ရေးကို ဖော်ပြပါရှိရမည်။

၂။ ကော်မတီသည် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်စာပိုင်း (၁) အရ ချင့်ချိန်ဆောင်ရွက်မှုသည် ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ခံဆုံးဖြတ်သည် (သို့) အကျိုးအပြစ်ကို ဆုံးဖြတ်သည် ဟူသော သဘောမသက်ရောက်စေရ။

အပိုင်း (၅)

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်အရ ဆက်သွယ်အကြောင်းကြားချက်ကို စစ်မေးသောအခါ ကော်မတီက တံခါးပိတ်အစည်းအဝေးများကို ကျင်းပရမည်။ အကြောင်းကြားချက်ကို စစ်မေးပြီးသောအခါ ၎င်း၏ အကြံပြုချက်နှင့် ထောက်ခံချက်ကို သက်ဆိုင်သည့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံနှင့် အကြောင်းကြားချက်ပေးပို့သူတို့ထံသို့ ပေးပို့ရ မည်။

အပိုင်း (၆)

၁။ သဘောတူစာချုပ်ပါ ရှေ့တွင် ဖော်ပြပါရှိသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်ခုက ကြီးလေးစွာ (သို့) စနစ်တကျ ချိုးဖောက်နေကြောင်း ရည်ညွှန်းသည့် ခိုင်လုံသော သတင်းအချက်အလက်ရရှိပါက ကော်မတီသည် အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်ကို စုံစမ်းမေးမြန်းရာ၌ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံသို့ ဖိတ်ကြားရမည့်အပြင် အဆိုပါ သတင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြရမည်။

၂။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံက စုံစမ်းလေ့လာတင်ပြသည့် မည်သည့်တွေ့ရှိချက်မျိုးကိုဖြစ်စေ၊ ၎င်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အခြားရနိုင်သမျှသော ခိုင်လုံသည့် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်မျိုးကိုဖြစ်စေ၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျက် ကော်မတီက ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး (သို့) အဖွဲ့ဝင်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် တာဝန်ပေးအပ်ရမည့်အပြင် စုံစမ်းတွေ့ရှိချက်များကို ကော်မတီသို့ အမြန်ဆုံး အစီရင်ခံရန် တာဝန်ပေးရမည်။ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံ၏ အာမခံချက်နှင့် သဘောတူ ချက်ရရှိပါက အဆိုပါ နိုင်ငံ၏ ပိုင်နက်အတွင်း သွားရောက် စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သည်။

၃။ စုံစမ်းစစ်ဆေးတွေ့ရှိမှုများကို စစ်ဆေးပြီးနောက် ဤကော်မတီက အဆိုပါ စုံစမ်းတွေ့ရှိချက်များကို ၎င်း၏ အကြံပြုချက်၊ ထောက်ခံချက်များနှင့် အတူ သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံသို့ လွှဲပြောင်းပေးရမည်။

၄။ ကော်မတီက လွှဲပြောင်းပေးပို့သော စုံစမ်းတွေ့ရှိချက်များ အကြံပြုထောက်ခံချက်များကို လက်ခံရရှိပြီးသော အခါ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို ကော်မတီသို့ (၆) လအတွင်း တင်ပြရမည်။

၅။ အဆိုပါ ထိုသို့သော စုံစမ်းမှုမျိုးကို လျှို့ဝှက်လုံခြုံစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုလုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်တိုင်း၌ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရယူရမည်။

အပိုဒ် (၇)

၁။ ကော်မတီသည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများက သဘောတူစာချုပ်အပိုဒ် (၃၅) အရ တင်သွင်းသော အစီအရင်ခံစာ၌ ဤသဘောတူ စာချုပ်ပြဋ္ဌာန်းချက် (၆) အရ ပြုလုပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့သို့ တုံ့ပြန်အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပေးမှု မှန်သမျှ အသေးစိတ်ကို ထည့်သွင်းရေးသားဖော်ပြရန် အကြောင်းကြားရမည်။

၂။ (၆) လ ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ကော်မတီသည် လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံအား အပိုဒ် ၆.၄ ကို ရည်ညွှန်း လျက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့သို့ ၎င်း၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို ကော်မတီသို့ သတင်းပေးပို့ရန် အကြောင်းကြား နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၈)

ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံတစ်ခုတည်း ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးချိန်၌ဖြစ်စေ (သို့) ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်အပိုဒ် (၆) နှင့် (၇) အရ ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီ၏ စွမ်းရည်ကို အသိ အမှတ်မပြုကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာနိုင်သည်။

အပိုဒ် (၉)

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်သည် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ကို တာယန်ယူ ထိန်းသိမ်းသူဖြစ်သည်။

အပိုဒ် (၁၀)

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များမှ လက်မှတ်ရေးထိုးရန်အတွက် ၂၀၀၇- ခုနှစ်အတွက် မတ်လ ၃၀ ရက်နေ့တွင် နယူးယောက်မြို့ရှိ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အဖွဲ့ချုပ်ရုံး၌ ဖွင့်လှစ်ထားရှိရမည်။

အပိုဒ် (၁၁)

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်သည် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံများ၏ သဘောတူချက်အရ အတည်ဖြစ်စေရမည့် အပြင်ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များ၏ သဘောတူလက်မှတ်ထိုးမှုဖြင့် တရားဝင် ခိုင်မာစေရမည်။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုရသေးသော နိုင်ငံများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေး အဖွဲ့အစည်းများ သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးနိုင်ရေးအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားရမည်။

၂၆/၁/၂၀၁၇

အပိုဒ် (၁၂)

၁။ “ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့” ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ပေးထားသောဒေသ တစ်ခုအတွင်းရှိ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံများက တူထောင်ထားသောအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ယင်း၏အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ဤသဘောတူစာချုပ်နှင့် နောက်ဆက်တွဲသဘောတူစာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းထားသောကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုကို ယင်းအဖွဲ့စည်းသို့ လွှဲပြောင်းပေးကြရသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းမျိုးများသည် ၎င်းတို့၏ တရားဝင် အတည်ပြုရေး (သို့) သဘောတူညီရေးဆိုင်ရာစာချုပ်များနှင့် ဤသဘောတူစာချုပ်နှင့် နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူ စာချုပ်ပါ ပြဋ္ဌာန်းထားသောကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ၏ ပမာဏတို့ကို ထုတ်ဖော်ကြေညာရမည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှု ပမာဏနှင့် ပတ်သက်ပြီး ခိုင်မာသော မည်သည့် အပြောင်းအလဲမှုမျိုးကိုမဆို သဘောတူ စာချုပ်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်သူထံသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

၂။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ပါ ရည်ညွှန်ထားသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှု အကန့်အသတ်အတွင်းမှ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းမျိုးများသို့ ပါဝင်ရန် လျှောက်ထားရမည်။

၃။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ် အပိုဒ် (၁၃) စာပိုဒ် ၁-၂ နှင့် အပိုဒ် (၁၅) စာပိုဒ် ၂ တို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များက တင်သွင်းသော မည်သည့် သဘောတူစာချုပ်ကို မဆို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုရ။

၄။ ၎င်းတို့၏ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပတ်သက်သော ကိစ္စရပ်များတွင် ဒေသဆိုင်ရာ ပေါင်းစည်းရေးအဖွဲ့များသည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ၌ ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ဆန္ဒမဲပေးရာတွင် ဆန္ဒမဲ အရေအတွက်သည် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်၏ ပါဝင်ဖက်လည်းဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အဝင်လည်းဖြစ် သော နိုင်ငံအရေအတွက်နှင့်တူညီရမည်။ အကယ်၍ ယင်း၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ဤဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြု လျှင် အပြန်အလှန်အားဖြင့် အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းသည် ယင်းမဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့်ကို အသုံးမပြုရ။

အပိုဒ် (၁၃)

၁။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်သည် အတည်ပြုချက် (သို့) သဘောတူချက်အထောက်အထား ၁၀- ၃ မြောက် (နိုင်ငံ ၁၀ မြောက်) တွင် တင်သွင်းပြီးနောက် ၃၀ ရက် ပြည့်သည့်နေ့တွင် စတင်အာဏာ သက်ရောက်သည်။

၂။ အဆိုပါ နောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ် ၁၀- ၃ မြောက်တွင်သွင်းပြီးနောက် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ကို အတည်ပြုခြင်း၊ တရားဝင် ခိုင်မာစေခြင်း (သို့) တရားဝင် လက်ခံခြင်းပြုသော နိုင်ငံတစ်ခုစီ အတွက် အဆိုပါ နိုင်ငံက ယင်းသို့ အတည်ပြု သဘောတူ လက်ခံကြောင်း အထောက်အထားစာချုပ် တင်သွင်းပြီး နောက် ၃၀ ရက် ပြည့်မြောက်သည့်နေ့တွင် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူ စာချုပ် စတင် အာဏာသက်ရောက်သည်။

အပိုဒ် (၁၄)

၁။ ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိသော မြွင်းချက်များကို ခွင့်ပြု လိမ့်မည်မဟုတ်။

၂။ ခြွင်းချက်များကို အချိန်မရွေး ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။

အပိုဒ် (၁၅)

၁။ မည်သည့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံမဆို ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်အတွက် ပြင်ဆင်ချက်တစ်ရပ်ကို အဆိုပြုနိုင်သည်။ ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ တင်သွင်းရမည်။ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က မည်သည့် အဆို ပြုပြင်ချက်နှင့် ပတ်သက်၍မဆို ယင်းအဆိုပြုချက်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံ၏ ညီလာခံတွင် စဉ်းစားဆုံးဖြတ် သင့် မသင့်ကို ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများအား ဆက်သွယ်အကြောင်း ကြားရမည်။ ထိုသို့ အကြောင်းပြီးသည့်နေ့မှစ၍ (၄) လအတွင်း ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အနည်းဆုံး (၃) ပုံ (၁) ပုံက ညီလာခံခေါ်ယူနိုင်ရန် သဘောတူလျှင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့၏ ကမကထပြုမှုဖြင့် အဆိုပါ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံကို ကျင်းပပေးရမည်။ တက်ရောက်လာသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံကို ကျင်းပပေးရမည်။ တက်ရောက်လာသော ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံအများစု၏ (၃) ပုံ (၂) ပုံက ဆန္ဒမဲပေး၍ ချမှတ်ခဲ့သော မည်သည့် ပြင်ဆင်ချက်မျိုးကို မဆို အတည်ပြုချက်ရယူရေးအတွက် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်က အထွေထွေ ညီလာခံသို့ တင်သွင်းရမည်။ ထို့နောက် ယင်းပြင်ဆင်ချက်ကို လက်ခံရေးအတွက် ပါဝင်ဖက် နိုင်ငံများသို့ တင်ပြရမည်။

၂။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်စာပိုဒ် (၁) နှင့် အညီ ချမှတ် အတည်ပြုခဲ့သော မည်သည့် ပြင်ဆင်ချက်မျိုးကိုမဆို ပြင်ဆင်ချက်ချမှတ်သည့် နေ့၌ လက်ခံကြောင်းတင်သွင်းသည့် အထောက်အထား အရေအတွက်သည် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အရေအတွက် (၃) ပုံ (၂) ပုံထိ ပြည့်မီပြီးသည့်နေ့မှစပြီး နောက် (၃၀) ရက် မြောက်နေ့တွင် စတင် အာဏာသက်ရောက်သည်။ ထို့နောက် ယင်းပြင်ဆင်ချက်သည် မည်သည့် ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတွင် မဆို လက်ခံကြောင်း ယင်းနိုင်ငံက တင်သွင်းသည့်နေ့မှစပြီး နောက်ရက်ပေါင်း (၃၀) ပြည့်သည့်နေ့တွင် စတင်အာဏာသက်ရောက်သည်။ ယင်းပြင်ဆင်ချက် တစ်ရပ်သည် ယင်းကို သဘောတူလက်ခံသော နိုင်ငံများ၌သလျှင် အာဏာသက်ရောက်စေရမည်။

အပိုဒ် (၁၆)

ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံသည် ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံအဖြစ်မှ ရပ်စဲလိုကြောင်း ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံ စာဖြင့် အကြောင်းကြားနိုင်သည်။ ဤသို့ ရပ်စဲခြင်းသည် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ထံမှ အကြောင်းကြားစာရရှိသည့် နေ့မှစ၍ (၁) နှစ်အကြာတွင် အကျိုးသက်ရောက်စေရမည်။

အပိုဒ် (၁၇)

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်ပါ အကြောင်းအရာများကို အလွယ်တကူ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်သော ပုံစံဖြင့် ရေးသားထားရပါမည်။

အပိုဒ် (၁၈)

အာရပ်၊ တရုတ်၊ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှားနှင့် စပိန်ဘာသာစကားဖြင့် ရေးသားထားသော ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်၏ အကြောင်းအရာများသည်လည်း တူညီ စစ်မှန်သော သဘောအဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်ရမည်။

ဤနောက်ဆက်တွဲ သဘောတူစာချုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ဖက်နိုင်ငံများ၏ အာဏာ ကုန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသူများက သဘောတူကြောင်း သက်သေအဖြစ် အောက်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကြသည်။

